

KURDISTAN PRESS

ROJNAMA HEFTEYÎ • HAFTALIK GAZETE

PRICE

BIHA • FİYAT

2.5 DM

5 Skr

3 G

2.5 Sfr

1 £

1.5 \$

•Tel; [46] Ø8-29 83 32

•Telex; 131 42

•Telefax; Ø8-29 50 56

İSVEÇ DIŞİŞLERİ BAKANI STEN ANDERSSON:

Halepçe, Kürt halkına karşı yapılan baskılara bir örnektir!

•• Kürtlerin İnsani Hakları için İsveç Komitesi'nin Stockholm'de düzenlediği Halepçe Jenosidi'ni protesto mitinginde İsveç Dışişleri Bakanı Sten Andresson konuştu.

•• "Kürtlere sesleniyorum: Hangi ülkede yaşarsanız yaşayın, kendi kültürünüzü özgürce geliştirme hakkına diğer insanlar gibi sizler de sahipsiniz."

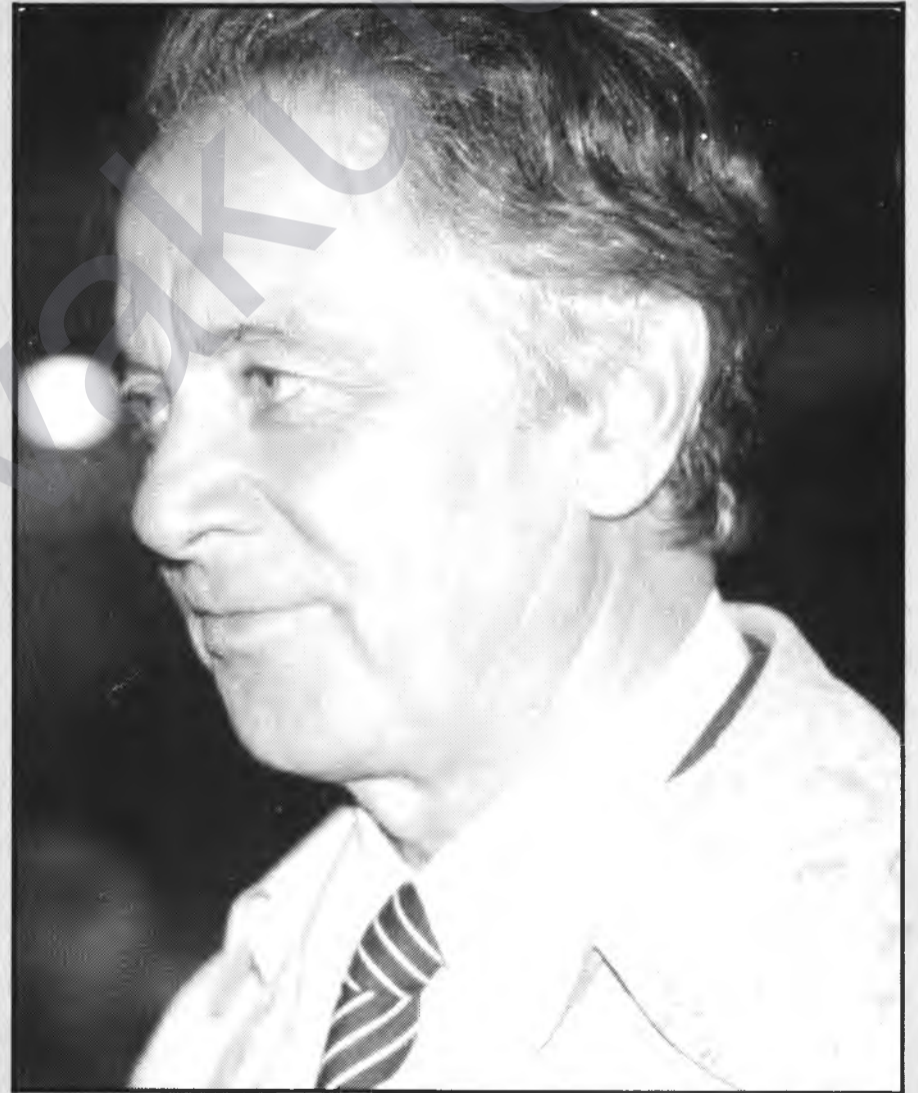
SAYFA 6 - 7

Güçlü bir dayanışma

•• Bir süreden beri kuruluş çalışmaları devam eden "Kürtlerin İnsani Hakları için İsveç Komitesi" 16 Mart günü yaptığı bir toplantıyla kuruluşunu resmileştirdi.

•• Komite Başkanlığına İsveç Metal İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Leif Blomberg getirildi. Komite Yönetiminde İsveç Parlamentosu'nda temsil edilen 6 partiden milletvekilleri de bulunuyor.

SAYFA 3

**Newroz
û
helbestên
kurdî**

RUPÊL 9

**Kadının
tarihsel
köleliği**

SAYFA 5

**G. Ekman
piştgiriya
Kurdan
dike!**

RUPÊL 3

Kürt halkının haklarına saygı duyulmalıdır!

Sosyal Demokrat milletvekili Hans Görán Franck ve Halk Parti Milletvekili Maria Leissner'in Kürtlerin insan hakları, Kürt mültecilerin durumları ve Iraklı Kürt göçmenlerine yapılacak ekonomik yardımla ilgili cevaplandırılmak üzere, hükümete yönelttikleri soru önergesi 17 Mart 1989 günü İsveç Parlamentosu'nda görüşüldü. Soru önergesi Dışişleri Bakanı Sten Andersson tarafından cevaplandırıldı.

Görüşme sırasında Merkez Parti milletvekili Ingbritt Irhammar ve Muhafazakar Parti milletvekili Lola Björquist de konuyla ilgili Bakan'a sorular yönelttiler.

Kısa bir süre önce Türkiye ve Kuzey Kürdistan'ı ziyaret eden Hans Görán Franck, Bakan'a şu soruları yöneltti:

1- Hükümet, Irak'taki Kürt azınlığın şu andaki durumunu nasıl değerlendiriyor, Irak Kürtlerini baskılara karşı korumak için ne gibi tedbirler alabilir?

2- Türkiye'deki sığınmacıların durumlarını iyileştirmek için hükümet hangi acil tedbirleri almayı düşünüyor?

3- İsveç, Türkiye'deki Iraklı sığınmacılara BM Yüksek Mülteci Komiserliği vasıtasıyla ne gibi yardım hazırlığı içindedir?

4- Hükümet, Türkiye'deki insan hakları sorunu ve özellikle zulme uğramış olan Kürt halkının insani haklarına saygı gösterilmesi için ne tür tedbirler almayı düşünüyor?

Halk Parti milletvekili Maria Leissner ise, Göçmen Bakanı Maj-Lis Lööv'e cevaplandırması için aşağıdaki soruları yöneltti.

1- Hükümet, Türkiye'deki Iraklı Kürt sığınmacılara yardım için kamplara girmeye hazır mıdır?

2- Hükümet, sığınmacılara yapılan yardım önündeki engelleri gidermek için Türkiye ile ilişkilerinde ne tür çabalar sarf etmiştir?

3- Hükümet, BM YMK kanalıyla saptanmış belli bir yardımı kamplara ulaştırmak konusunda Türkiye'den istekte bulunmaya hazır mıdır?

4- Hükümet, BM YMK ile işbirliği içinde belli sayıda Iraklı Kürdün İsveç mülteci kontenjanından yararlandırılmasını düşünüyor mu?

5- Hükümet, insani örgütlerin yardımlarının sığınma kamplarına ulaşması için kolaylık sağlamak amacıyla somut girişimlerde bulundu mu?

Merkez Parti milletvekili Ingbritt Irhammar da, Dışişleri Bakanı'na şu soruyu yöneltti:

-Hükümet, Irak'tan gelen Kürt sığınmacıların durumlarını iyileştirmek için Türkiye'yi etkileyecek hangi girişimlerde bulundu?

Muhafazakar Parti milletvekili Lola Björquist de, aşağıdaki soruyu cevaplandırılmak üzere Dışişleri Bakanı'na yöneltti:

-İsveç, İnsan Hakları Komisyonu'nda Kürtlerin özel durumlarını ve kendi ülkelerinde insan haklarından ne ölçüde yararlandıklarına ilişkin herhangi bir tavır almış mıdır?

Dışişleri Bakanı Sten Andersson hükümetine bakanlığına ve Göçmen Bakanı'na yöneltilen soruları şöyle yanıtladı:

'40 bine yakın Iraklı Kürdün Türkiye'ye sığınmaya zorlandığı bir gerçektir. Irak Kürtleri insani haklardan mahrum ve olağanüstü kötü koşullar içinde yaşayan, baskıya maruz kalmış bir halktır.

Ben, insan hakları prensiplerinin bütün insanlara ve azınlıklara eşit şekilde uygulanmasını istiyorum. Bütün insanlar ve azınlıklar eşit haklara sahiptir. Çeşitli ülkelerdeki azınlıkların sorunları ancak devletlerin insanların temel vatandaşlık haklarına saygı göstermesi ile çözülebilir.

Biz, öteden beri Kürt azınlığın haklarının çiğnendiğini kabul ediyoruz. Bu sadece Irak'ta değil, Kürtlerin buldukları diğer ülkeler için de geçerlidir. İsveç her zaman, nerede olursa olsun insanların etnik kökenleri, dini ve politik inançlarından ötürü yapılan baskılara ve ayrımcılığa karşı durmuştur.

Göçe sebep olan Irak'ın baskılarıdır. Bu ortadan kaldırılmalıdır.

İlgili bütün devletlerin Kürt halkının vatandaşlık haklarına tamı tamına saygı duyması için somut tedbirler alınması zorunludur. Bu halk, yaşadığı bütün ülkelerde ekonomik gelişmeden payını almak, kültürünü korumak ve geliştirmek hakkına sahip olmalıdır. Kürt sığınmacıların kendi ülkelerine dönebilmeleri için gerekli koşullar yaratılmalıdır.

İsveç, Kürt gruplarının insani haklarına saygı gösterilmesi için aktif çabalarda bulunmuştur. İsveç bu çabalarını gelecekte de belli bir çerçevede BM ve ilgili insan hakları kuruluşlarında sürdürecektir.

İsveç, 3 Mart 1989'da BM İnsan Hakları Komisyonu'nda Kürtlerin durumunu gündemleştirdi. İsveç, ayrıca Irak'taki Kürt azınlığının durumu ile ilgili endişelerini dile getirdi. İsveç, Irak kürtlerinin durumuna ilişkin sunulan ortak bir çözüm önerisine katılmış, ancak bu teklif rededilmiştir.

Ben de soru sahipleri gibi, Irak'tan Türkiye'ye sığınmış bulunan Kürtlerin içinde buldukları zor durumda uluslararası yardımların yanı sıra, onlara yardımcı olup, destek vermenin çok önemli olduğu düşünüyordum.

İnsan haklarının korunması ve gözetilmesinde uluslararası dikkatleri yoğunlaştırmak İsveç'in izlediği politikanın doğal sonucudur. Etkin bir yardım kampanyası için, uluslararası yardımları kanalize ve kontrol edip, aynı zamanda bu kuruluşların bilgi ve tecrübelerinden

yararlanmak gerekir. Uluslararası insani kuruluşlar ve olayla ilgili olan ülkelerin aktif olarak ortak çalışma yapmaları zorunludur.

İsveç, BM YMK ve Kızıl Haç'a en fazla yardım eden ülkelerden biridir. Bu yılın bütçesinde BM YMK için ayrılacak ödeneğin 25 milyon kron artırılmasına ilişkin bir öneri bulunuyor. Göçmen sorununu yakından izleyen etkin insani ve uluslararası kuruluşların aktif bir çalışma yapabilmeleri için, imkanlar sağlanmalıdır. Bu içinde bulunduğumuz aktüel durum için çok önemlidir. Bu yaklaşım aynen Türk hükümetine de iletilmiştir.

Türkiye, Irak'tan gelen Kürt göçmenlerini kabul etmekle önemli bir katkıda bulundu. Ancak, şimdi sığınmacılara acil yardım ulaştırılması söz konusudur. Bunun için de İsveç Kızıl Haç ve Çocuk Esirgeme Kurumu Türk Kızıl Ay'ı ile işbirliğine girmeye çalışmaktadırlar. İsveç devleti şimdiden 2,5 milyon kronluk bir yardımda bulunmuştur. Bu yardım, ilgili kuruluşlar tarafından sığınmacıların yiyecek, battaniye, ilaç, sağlık malzemesi, yakıt ve benzeri ihtiyaçlarını karşılamak üzere kullanılacaktır. Gerekirse daha fazla devlet yardımı yapılacağı da belirtilmiştir.

Sığınmacıların eğitim, sağlık, konut sorunu gibi ihtiyaçlarının karşılanması ve uygun yaşam şartlarının garantiye alınması için, değişik kuruluşların da girişimde bulunmaları gündemdedir.

Ben, BM Yüksek Mülteciler Komiserliği ile yaptığım görüşmede, göçmenlere yapılan yardımların yerine ulaştırılması için gerekli koşulların yaratılması talebinde bulundum.

40 bin Kürt sığınmacısının durumunun düzeltilmesi için, Türk hükümeti ve Kızıl Ay ile BM YMK arasındaki görüşmeler halen devam etmektedir. İsveç hükümeti göçmenlerin durumunun iyileştirilmesi ve uluslararası kuruluşların bölgede hazır bulunmasını istiyor. Ayrıca BM YMK sığınmacılara yardım için uluslararası bir kampanya projesi hazırlamış ve sunmuştur. Biz, İsveç olarak daha şimdiden BM YMK'nin bu doğrultuda atacağı adımlara gerekli desteklerde bulunmaya hazır olduğumuzu bildirdik.

Sonuç olarak; Türkiye ve diğer uluslararası kuruluşlar arasında belli bir işbirliği programı şekillendikten sonra, İsveç olarak, Irak'tan Türkiye'ye sığınmış olan Kürt göçmenlerden bir kısmını mülteci olarak İsveç'in kontenjanından yararlandırmaya hazır olduğumuzu belirtmek isterim."

Bu hafta içinde Halepçe jenosidini protesto eylemleri, Kürtlerin İnsani Hakları için İsveç Komitesi'nin kuruluşunun resmileşmesi, Kürt örgütlerinin Göçmen Bakanı ile görüşmesi ve Parlamento'da Kürt sorununun tartışılması ile İsveç'te Kürtler açısından yoğun bir hafta yaşandı.

ANK • Stockholm

Duyuru

□□□ Genel Yayın Yönetmeni arkadaşımız, rahatsızlığı nedeni ile bir süre bu köşede yayınlanan yazılarını yazamayacaktır.

Okuyucularımıza duyururuz.

KURDISTAN PRESS

Daxuyanî

□□□ Berpirsiyarê rojname me ji ber nexweşiyê nikare demekî nivîsên xwe binivîsîne.

Em ji xwendevanên xwe re didin zanîn.

KURDISTAN PRESS

KÜRTLERİN İNSANI HAKLARI İÇİN İSVEÇ KOMİTESİ KURULUŞUNU AÇIKLADI!

Güçlü bir dayanışma

□□ Bir süreden beri kuruluş çalışmaları devam eden

"Kürtlerin İnsani Hakları için İsveç Komitesi" 16 Mart günü yaptığı bir toplantıyla kuruluşunu resmileştirdi.

Komite Başkanlığına İsveç Metal İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Leif Blomberg Başkan Yardımcılığına İsveç Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Sekreteri Thomas Hammarberg getirildiler.

Komite'de Parlamentoda temsil edilen 6 partiden milletvekillerinin de bulunduğu 24 üyeli Yönetim Kurulunda şu şahıslar yer alıyor:

Leif Blomberg (İsveç Metal İşçileri Sendikası Gen. Sekreteri), Thomas Hammarberg (İsveç Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Sekreteri), Arne Eriksson, Lars Gunnar Eriksson (Çalışma Bakanlığı görevlisi), Eva Hedas (gazeteci), Hakan Landelius (Çocuk Esirgeme Kurumu eski Genel Sekreteri), Gösta Ekman (oyuncu, rejisör), Maria Leissner (Halk Partisi milletvekili), Viola Furubjelke (Sosyaldemokrat Parti milletvekili), Hans Göran Franck (Sosyaldemokrat Parti milletvekili), Karin Söder (eski Dışişleri Bakanı Merkez Parti milletvekili), Inger Koch (Muhafazakar Parti milletvekili), Berith Eriksson (Sol Parti Komünistler milletvekili), Ragnhild Pohanka (Yeşiller Partisi milletvekili), Karl Axel Elmquist (Hür Kiliseler Birliği Başkanı), Margareta Ringström (yazar), Olof Tandberg (yazar), Thomas von Vegesack (yazar, PEN Kulübü eski Başkanı), Sture Linnér (diplomat, yazar), Margareta Strömstedt (yazar), Carl Henrik Hermansson (Sol Parti Komünistler eski Genel Başkanı), Oswald Söderqu-

ist (Sol Parti Komünistler milletvekili), Anders Wijkman (Kızıl Haç eski Genel Başkanı) ve Maria Münter. Kuruluş toplantısında kabul edilen Çalışma Raporuna göre, Komite aşağıdaki faaliyetleri gerçekleştirecek.

- Kürtlerle ilgili periyodik bir yayının çıkarılması,
- Kürtleri ve Komite'yi tanıtan bir broşürün yayınlanması,
- Kürtlerin tarihi, yaşamları ve kültürleri hakkında video filimlerinin yapılması,
- Basında Kürtlerle ilgili yazı ve tartışmaların yayınlanmasının sağlanması,
- İsveç Parlamentosunda Kürdistan sorununu gündemde tutulması ve İsveç'in Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'ndaki yükümlülüklerinin denetlenmesi,
- İsveç yardım kuruluşlarıyla ilişkiye geçerek, kendi topraklarında veya mülteci kamplarında yaşayan Kürtlere yardım koşullarının tartışılması,
- Kürtlerin insan haklarını konu alan uluslararası bir konferans toplanmasının olanaklarının araştırılarak, gelecek sonbaharda toplanması.

Kürtlerin İnsani Hakları için İsveç Komitesi'nin kuruluş çalışmalarına katılan Şerefhan Ciziri Komite'nin oluşumu hakkında şu açıklamada bulundu:

"Bir yıldan beri böyle bir Komite'nin oluşumu için çalışmalarımız devam ediyordu. Kürdistan sorununun uluslararası düzeyde tartışılmasında geç kalınmıştır. Sorunu uluslararası düzeyde gündeme getirmek ve geniş bir tartışma platformu başlatmak gerekmektedir. Şu an yaptığımız da bu zaten."

Komite, Avrupa'da Kürtler açısından organize edilen en büyük dayanışma girişimidir. Bilindiği gibi, Komite, İsveç'in en seçkin ve tanınmış şahsiyetlerinden oluşmaktadır. İsveç'tekine benzer oluşumun aynısının en kısa zamanda Avrupa'nın diğer ülkelerinde de vücut bulacağına inanıyorum."

Öte yandan Komite'nin kuruluşuna İsveç televizyonu ve gazeteleri geniş yer verdi. Komite, ilk eylemini Halepçe Jenosidi'nin birinci yıldönümü olan 16 Mart günü bin civarında insanın katıldığı protesto mitingiyle yapmış oldu.

□□□

Rum kadınları işgal edilen topraklara girdi.

●● Aralarında Yunan Başbakanı Andreas Papandreu'nun karısı Margaret Papandreu'nun da bulunduğu 2000 kadın, Türk ordusunun işgali altındaki bölgeye girerek Kıbrıs Rum Milli Marşı'nı söylediler.

20 Mart günü Kıbrıslı Rum kadınlar Lefkoşe'nin güneyinde bulunan ateş-kes hattını geçip, Türk ordusunun işgali altında bulunan topraklara girerek, protesto eylemlerinde bulundular.

Rum kadınlar, Türk ordusunun Kıbrıs'tan çekilmesini ve işgal sırasında kaybolan yakınlarının hayatta olup olmadıklarını sordular. Türklerin denetimindeki bölgeye giren Rum kadınları, Birleşmiş Milletler Barış Gücü gözetimi altında tekrardan Kıbrıs Rum yetkililerine teslim edildiler.

Aralarında Yunan Başbakanı Andreas Papandreu'nun karısı Margaret Papandreu'nun da bulunduğu 2000 kişi, Türk ordusunun işgali altında bulunan bölgeye girerek, Kıbrıs Rum Milli Marşı'nı söylediler.

Margaret Papandreu, Rum kadınlarının eylemi ile ilgili Kıbrıs Rum televizyonuna verdiği demeçte: "Öyle görünüyor ki, Türkler bizlere mücadele ederlerse köylerimize dönebileceğiz. Çok heyecanlı ve görüldüklerimden de çok üzgünüm. Bu gibi yürüyüşler başarılı olduğu takdirde yararlı olur kanısındayım" dedi.

Rum gazeteleri ise eylemlerle ilgili verdikleri haberlerde: "Rum kadınları kısa da olsa Atilla hattını yararak Türk işgali altındaki topraklara ayak bastılar" şeklinde verdiler.

Gösta Ekman piştgiriya Kurdan dike!

Endamê Komîta Mafên Mirovatî bo Kurdan Lîstikvan û rejîsor Gösta Ekman, di roja 16'ê Adarê de mitînga protestokirina Jenosîda Helebçê li Stockholmê axaftinekî kir.

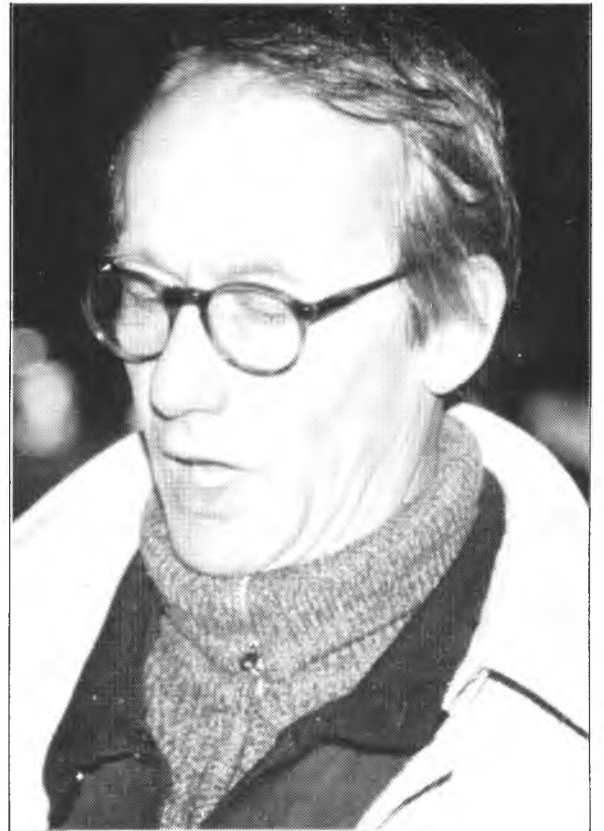
Gösta Ekman, yek ji wan kesên ku gava pêşî ji bo damezirandina Komîta Mafên Mirovatî bo Kurdan avêtîye. Ekman, digel Wezîrê Derve Sten Andersson, Serokê Sendîka Karkerên Metal Leif Blomberg û ji partiya Gel Maria Leissner di mitîngê de peyivî. Herweha di vê mitîngê de Gösta Ekman helbestên hozanê Kurd Şerko Bêkes bi swêdî xwend.

Gösta Ekman ji rojnama swêdî Aftonbladet re dibêje; bo hişyarkirina mirovên Swêdî li ser rewşa gelê Kurd çî ji min bê ezê bikim.

Li gor nivîsîna rojnama Aftonbladet Gösta Ekman bi awakî aktîf di nav Amnestî de dixebite. Bala xwe daye ser rewşa kesên girtî yê ku biryara kuştina wan hatiye dayîn. Ekman ji wek gelek Swêdiyên din heya kuştina Olof Palmê li ser Kurdan nefikirîbû. Nêçîra Hans Holmér li ser Kurdan rojname û televizyona Swêdî tijî kiribûn.

Ekman, niha li ser Kurdan gelek melûmatên objektîf dane hev û gava rojnamevanan re diaxive di derheqê Kurdan de zanabûna wî derdikeve holê. Ekman, ji rojnama Aftonbladet re weha dibêje:

25 milyon Kurd hene, ji wan 5 milyon li derveyî welatê xwe dijî. Li Swêdê nêzîkê 14-15 hezar Kurd hene. Bi tenê 50 - 70 kes ji wan PKK'ê ne. Li vê derê pîvanî tete xuyakirin. Swêdî li hemû Kurdan weke PKK'ê dinêrin.

Ev jî dînitîyek mezin e. Weke ku mirov hemû Elmanan endamên Bader-Meinhoff bibîne."

Li gor rojnama Aftonbladet, Li Stockholmê li meydana Sergelstorgê, nêzîkê hezar kesî kom bûbû. Pirraniya wan Kurd bûn. Di destên gelekê ji wan de wêneyên Jenosîda Helebçê hebûn.

Wezîrê derve Sten Andersson dût û dirêj li ser wan wêneyên ji Helebçê peyivî. Û weha got: Em qet, tu wextî van wêneyên Helebçê ji bîr nakin! Wêneyên zarokên ku mirov digot qey bi xweşî di xewê de ne, lê ew bi xazên jehrî hatibûn fetisandin.

Polîtika perwerde û hîndekariya biyaniyan II Swêdê -II-

Li Swêdê curên perwerdeyê zimanê zikmakî

Li Swêdê mafê zimanê zikmakî di zarokxanan (kreşan - förskolan) de destpê dike û ta dawîya lîsê (gymnasiyûmê) dom dike. Ew zarokên 5-6 saliyên ku di çin zarokxanan mafên wan hene, ku mamosteyê zikmakî ji idara zarokxanê bi xwazin. İdara zarokxanê pêwîst e, ku daxwaza wan dê û bavan bi cih bîne û ji zarokên wan re mamosteyên zimanê zikmakî bibîne û ji zarokan re pirtûk û metarîyalan amade bike. Ev maf ji li gor daxwaza dê û bavên zarokên biyaniyan e. Heger dê û bav ji wan daxwaz nekin idara zarokxanan bi sergêjayîyekê welê re mijûl nabin. Bi ser guhên xwe ve davêjîn. Mafê her zarokêkî heye, ku di heftê de 2-4 saet perwerde û hîndekariya zimanê xwe bibîne û bigre.

Di dibistanên Swêdî de çend cûren zimanên zikmakî hene, ji wan:

a- Sinifên Serbixwe

Ev cura perwerde û hîndekariya han ji bo komikên biyaniyên mezin in. Wek Finî, Yugoslavî, Grekî, Latîn Amerîkî, Tirk û hwd. Ev grubên ziman wek kolonî piraniya wan an li taxek an jî li herêmek bi cih bûne. Li ser daxwaza dê û bavan van komikên biyanî beledîyê (komunê) ji wan re sinifên serbixwe vekirîye. Ji sinifa destpêkê heta sinifa 6-an bi zimanê xwe dixwînin. Di navê de jî rojê çend dersan di çin kursên zimanê swêdî. Wek li welatê wan mamoste, pirtûk û hemû materyal bi zimanê wan in. Piştî sinifa 6-an ew zarok di çin sinifên swêdî.

Lê belê problem û sergêjiyên van sinifên serbixwe jî gelek in. Piştî sinifa 6-an dema destpê kirina sinifa swêdîyan, praniya zarokên wan sinifan nikarin bi awakî serfiraz ji sinif û dersên swêdî derbaz bibin. Paşve dimînin. Di civata Swêdê de dibin problem. Ji wan re karê paqijîyê dikeve.

deqîqe) heqê wan yê zimanê zikmakî heye. Ji derê van 2 saetan ew zarokên ku jarin, an jî ji welatên xwe nû hatine Swêdê û ziman û sistema dibistana swêdî baş nizanin, mafên wan heye, ku 2 saet jî alîkariyê bigrin. Li gor rewşa zarokan rektor û mamosteyên Swêdî ji bo vê yekê biryar didin. Li Swêdê dibistana yekmîn 9 sal e û ji sê (3) pêngavan pêktê:

- Pêngava nizim (lagstadiet)
- Pêngava navîn (mellanstadiet)
- Pêngava bilind. (högstadiet)

Her pêngavek sê sal e. Mirov di pêngava bilind (sinif 7,8,9) û lîsê de kare zimanê xwe hîlbijêre. Ew çax saetên zimanê zikmakî zêde dibe û dikeve şûna derseke zimanê biyanî wek, elmanî, fransî an jî îngilîzî. Di sinifên 8,9 û Lîsê de ji bo zimanê zikmakî puwan jî heye.

Niha zarokên Kurdan li Swêdê di vê cura sinifên Swêdî û dersên zimanên zikmakî de ne. Sinifên kurdan ên serbixwe an jî yên nîvziman tun in. Niha Beledîya (Komuna) Stockholmê hewl dide, ku ji bo rojên pêş li çend taxên ku Kurd li wir zêde ne sinifên kurdî vekin.

5- "Swêdî Ji bir Meke!"

Piştî 1985-an slogana perwerda Swêdî "Swêdî ji bir meke" bû. Ev slogan nişana perwerda berî 1970 yî ye. Nişanê polîtika asimilasyonê ye. Swêd dixwaze vegere polîtika xwe ya kevin. Di van du sê salên dawî de di vî warî de çend biryar û gavên pratîk avêt. Hêdî hêdî mesrefa materyalên zimanê zikmakî kêm kir. Ders û saetên zimanê zikmakî daxîst jêr. Beşa dibistana mamoste yên zimanê zikmakî girt û digire. Îsal dawîya Beşa Kurdî ye jî. Sala ku bê, ev beş tê girtin.

Beledîyan 1986-an de Dibistanên Rojên Şemîyan (Lördagskolan) girtin. Li Stockholmê 49 zarokên Kurd di çin dibistana roja şemîyê. Par parlamentoyê xwest ku zimanê zikmakî bikin piştî de-

Vardığı Boyutlarda Prestroyka Üzerine Eleştirel Notlar (II)

Ve denilebilir ki İlyiç sonrası 'kutup'sallık, merkeziyle ve muhalefetleriyle; İlyiç'in kalıtını ciddi olarak zedeledi. Kuruluşla birlikte ciddi çaplılıktaki trajediler yaşandı. Kuşku yoktur ki insanın eliyle ve kafasıyla üretilen her şey gibi, sosyalizmin yerleşmesi de kazasız, hatasız ve trajedisiz olamazdı... Ama S.S.C.B'deki kurtuluş sürecinde olduğu gibi, sosyalizmin yazgısı da mutlaka trajedi değildi!.. Lakin ne yazık ki, Hutten gibi 'cesaret ettim' diye haykırarak, karanlık bir ormanda, ilk kez yollarını açan bu insanlar; az gelişmiş bir ülkedeki sosyalist kuruluş girişimleriyle nedeni çok girift olan bir alay etmenin üst - üste çakışmasından ötürü, herkesin dersler çıkarması gereken bir trajedi yaşadılar.

Trajedi, Lenin sonrası 'tek ülkede sosyalizm kurulur mu kurulmaz mı?' tartışmalarıyla başladı. Parti içerisinde ve Komün-tern'de İlyiç'çi demokratik merkeziyetçilik, muhalefetiyle merkeziyle dumura uğratıldı. Uluslar arası plan'da Çin devrimi üzerinde fırtınalar koptu. Haksız bir konumda olsa da, 'sol muhalefet' sosyalist demokrasi uygulaması bir hayli yıpratılarak ve asla tasvip edilemeyecek yöntemlerle 'ezilerek' tasviye edildi. Bir alay sancılıyla turmanan bu süreç, 1938 ile 1940'larda eski menşevik Vişinski'nin başkanı olduğu 'Moskova Mahkemeleri'yle doruk noktasına tırmandı. Bu günler Beria'lı uygulamalarla 'taç'landırıldı. İlyiç'in teori ve uygulamasına yabancı icraatlar yaygınlık ve derinlik kazandı. Acıdır ki, tarih yaz boza çevrilerek, yeniden yazıldı. Ekim'in önderleri resimlerden çıkarıldı. Tüm bunlar ise, neticide sosyalizmin zarar henesine yazıldı. Bu süreçlerin yaşandığı koşullarda, sosyalist yapı durgunlaştı. Bürokrasi yerleşiklik kazandı. Örneğin 1939'da bir Sovyet Şurası Üyesi, bir işçinin 100 katı maaş alıyordu. Yine bir Kızıl Ordu Generali, bir işçiden 10 kat, bir Kızıl Ordu Teğmeni, bir işçiden 3,2 kat maaş alıyordu. Ayrıca 1917'den 1930'a kadar Yüksek Sovyet 15 kez, Parti Kongresi 10 kez, Parti Konferansı 9 kez, Komün-tern 6 kez toplanırken; 1931'den Yüksek Sovyet 3 kez, Parti Konferansı 3 kez ve 1943'de lağvedilen Komün-tern 1 kez toplanabiliyordu. Bu ilginç rakamların kesen dilli vurgusu bazı şeyleri ne kadar güzel anlatıyor değil mi?... Bunların yanında bir Lissenko olayının aşırılığı 'doğal'laşabildi. Sovyetler'in yeni kamu yaşamını (oto kontrolleri temelindeki) tanzim ve tasnifi giderek sözdeleştirdi. 'Ulusçu' motifli bir, 'benim ülkemde sosyalizm' anlayışının egemen olmasıyla; sosyalizm, bir ekonomik kalkınma, büyüme ve adil üretim ideolojisi düzeyine indirgen-di. Sosyalist kuruluşun kriteri, üretim ilişkileri olmaktan çıktı. Üretim araçları düzeyindeki göstergelerin saltçılığıyla nitelenmeye başlandı.

Bunu ise, *sosyalist ideolojinin, Sovyet devletleri siyasetince güdülmeye takip etti...*

Oysa, sosyalizm saltçı bir kalkınma ideolojisi değildi. Sosyalist demokrasisiz, Sovyetlersiz, aktif karar — katılım ve denetimsiz bir sosyalist kuruluş; olsa olsa bürokratikleşen bir sosyalizm varsıyonu olabilirdi. Kaldı ki, sosyalizmin sonul zaferi yolunda tek ülkede sosyalist inşanın örgütlenebilmesi, uluslararası ve proleter enternasyonalist ölçekli dünya devrimi savaşını dinamiklerinin, süregelenleştirilerek derinleştirile bilmesiyle olasıydı. Unutulmamalıdır ki, o günkü koşullarında da S.B.K.P ve S.B'nin önemi; saltçı bir yanaşım, sosyalizmi ekonomik inşa etme kapasitesinin öneminde değil, aksine dünya devriminin temel dayanağı olmasından kaynaklanmak zorunda idi: Ama bu, olması gerektiği düzeyde, böyle olmadı... Önce bir İspanya yaşandı... Ardından İkinci Dünya Savaşı öncesi... Sonra da, Komün-tern'in dağıtılması... Ardından da en hafif deşişle maliyeti Mehabad Kürt Cumhuriyeti ve Yunan İç Savaşı olan Yalta Potsan... Geçirilen bu uzun tarihsel kesitler sonrası-

da olup bitenle, sosyalist kuruluşun yapısı donuklaştı, durağanlaştı. Bürokrasi olması gereken boyutlarıyla öne çıktı. Burada durup, eklemek gereksimini duyuyorum: Hitler faşizmine karşı kavganın "önderi" Stalin ne yaptıysa sosyalizm adına yaptı... Bundan şüphemiz yok! Ama, ne Hitler faşizmine karşı kazanılan büyük zafer, ne de 'insan için sosyalizm yerine, sosyalizm yerine insan' mantığıyla yapılanların tümü; Stalin'i sosyalistlerin geniş kapsamlı ve İlyiç'çi eleştirel tartışmacılığın hedefi olmaktan çıkarılmaz ve çıkartmamalıdır da...

S.S.C.B Stalin'li döneminde kişi putlaştırmanın doruklarında, devasa bir trajediyi yaşadı. Bugün S.S.C.B'nin ve uluslararası komünist hareketin çebelleştiği sorunlar o dönemde döllendi. Bunlar atlanamaz, bunlar atlanmamalıdır.

Burada durup, kutupsallığın diğer bir yanı olarak Troçki'ye geçiyorum: Yaşanan trajedinin kaybeden yanındır. Bu trajedinin kaybeden (ve nihayetinde de, Meksika'da asla tasvip edilemez yöntemlerle katledilen!) tarafının Troçki olması; onun anti - Leninist olması gerçeğini gölgeliyebileceği gibi, köktenci hatalarını da bağışlatmaz. Ayrıca da, yine Troçki'nin, 'bir Alman ajanı' olduğunu iddia eden söyleme 'evet' dememizi de, gündeme getirmez. S.S.C.B'de bir çok şeyin olumlu ve olumsuzundan şekillendiği uzun bir döneme damgasını vuran Stalin'in ardından; bir de Stalinizasyon politikası geldi. Başını N. Krusçev'in çektiği eleştiri ve yenileme, bir hayli dar ölçeklere takılıp kalarak, topluma mal edildi. Çünkü, Stalin'in yanbaşında yetişen Krusçev'de bir yere kadar gidebilirdi. O da bu konuda bir yere kadar gitti ve durdu... Soğuk Savaş tansiyonunun turmandığı yıllarda ve sonra itibariyle, Liberman / Kosiğin formları bir girişim düzeyinde takıldı kaldı... İdeolojinin siyasete büyük bir hızla götürüldüğü bu dönemde; 'kapitalist olmayan yol'; 'halkın devleti'; 'barış içinde birlikelilik' vb. gibi çıkamaz sokaklara dalındı. Bürokratik yapı hantallaştı. Sosyalist ekonomi ciddi açmazlarla başbaşa kaldı.

Brejnev dönemi ise, her alandaki bürokratik statükocu politikasıyla tüm bunları katmerlendirdi. Ve mevcut koşulları, artık eskinin yerine 'yeni'nin ikamesini gerekli kıldı...

Zorunlu 'yeni'nin öncülerini Y. Andropov'da aramak gerekecektir. Kanım odur ki, Gorbaçov ise bu öncüler, Glasnost'lu ve Prestroy'kalı perspektiflerle büründürme kavgasını verendir... Kimilerinin deşişiyile 'sosyalizmin liberali' olan Gorbaçov'un yapmak istediklerini kısaca şu alt başlıklarda toplayabiliriz:

Gelişimin hızının artırılması. Ekonominin reorganize edilerek, üretkenliğin artırılması. Halkın yaşam düzeyinin ve standartlarının artırılması.

Bilimsel teknolojiye toplumsal - ekonomik yaşamda gelişkin bir içkinlik kazandırarak; yenileme perspektiflerine ivme kazandırmak.

Belli bir 'barış perspektifiyle', uluslararası silahsızlanma yolunda çaba sarfetmek!..

Parti ve devlet yönetimindeki bürokratik deformasyona karşı, yukarıdan aşağıya savaş açmak. Katılımcılığı artırmak. Yönetimi bürokratik atılığınan kurtararak demokratikleştirmek.

Eleştiri ve öz - eleştiri temelinde, geçmişten bu güne ulaşan sorunlarla ve sorumlularıyla hesaplaşmak.

Bu saptamalar ve alt başlıklarıyla uğraşırken, "Demokrasiye hava kadar ihtiyacımız var" diyen Gorbaçov; ciddi "olumlulukları" yanında; kimi uygulama ve eğilimleriyle de üzerine eleştirel bir biçimde kafa yorulması gereken bir çizgi. Kanımca, Gorbaçov çizgisini bugün ne bir bütün olarak redd edebilecek, ne de ona açık çek verebilecek verilere sahip değiliz.

Temel DEMİRER

Beledîya Stockholmê Dibistana Şemîyê ya zarokên Kurdan jî girt

b- Sinifên Nîvziman:

Ev cura sinifan wek, ku di navê wê de jî dîyar e, nîvçe ye û tevlihev e. Mirov kare bêje nîvê dersan bi swêdî û nîvî jî bi zimanê zikmakî ye. Li gor şema û planê saetên perwerde tîn dabeşkirin. Ev cur jî, ji bo komikên mezin in. Mamosteyê zimanê zikmakî û yên swêdê hema hema bi hevdu re dixebitin.

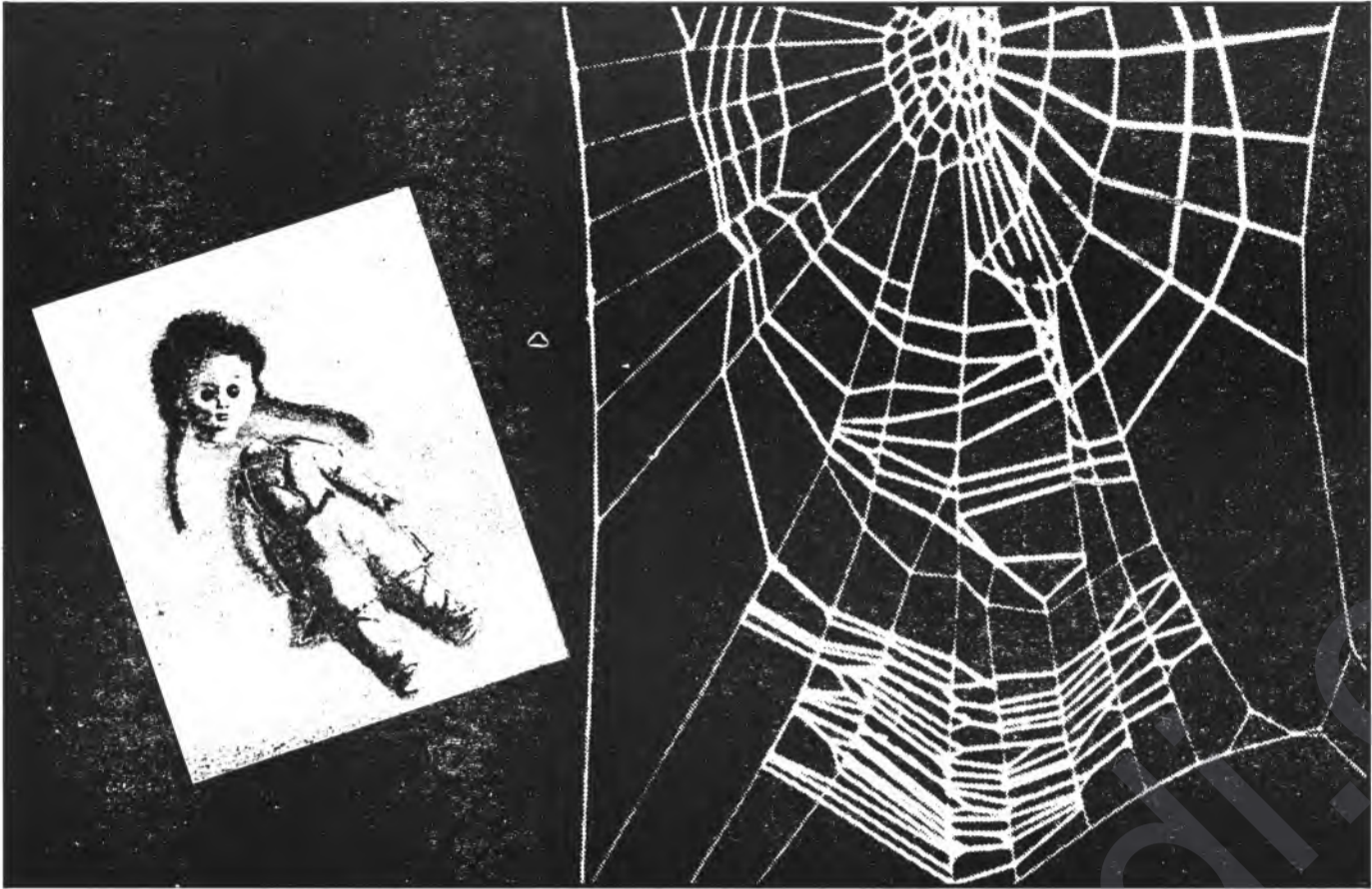
c- Sinifên Swêdî û Dersên Zimanê Zikmakî

Di vê cura han de zarokên biyanî di çin sinifên swêdî. Di heftê de du ders (80

ma dibistanê. Yanî her roj dema dibistan piştî dana êvarê ku tê girtin, ew çax zarokên biyanî herin dersên zimanê xwe. Û herweha dixwestin zimanê zikmakî ji navê rakin. Lê di tevayîya Swêdê de hemû federasyon, rêxistin û mamostên biyanî li dijî vê biryar û hewldana hukumeta sosyal demokrat liv dan xwe.

Niha ew pêşniyarî û daxwaza hukumetê hatîye rawestandî, an jî bi dizî veşartîye. Her dem kare bibe rojane û bêt parlamentoyê.

A. TIGRIS

KONUK
YAZARNecmettin
ALP

koşullarının düzeltilmesi amacıyla direnişe geçerler. Amerikan militarizminin direnişi bastırması büyük çaplı olaylara yol açar ve yüzü aşkın işçi katledilir. Kadınların öncülüğündeki bu mücadele günü, giderek evrensel bir karakter kazanır ve ilk kez 1911 yılında kitlesel bir biçimde kutlanır. Daha sonraki yıllarda Clara Zetkin ve İnessa Armana gibi komünist öncü kadınların girişimiyle üçüncü enternasyonal (komin-tern) tarafından 8 Mart Dünya Kadınlar Günü olarak kabul edilir. Yaklaşık 80 yıldır 8 Mart bu anlamıyla dünyanın hemen hemen her tarafında coşkulu gösterilerle kutlanır. Dünya kadınlarının sorunlarıyla ilgili çeşitli gösteriler, yürüyüşler düzenlenir, ezilen cinsin konumu ve sorunları uluslararası düzeyde gündeme getirilir.

8 Mart nedeniyle 1986'da Metris'te yapılan toplu bir çalışmayı özetleyerek aktarıyorum.

Kadın sorunu nedir?

İnsanlığın hemen hemen eşit bir biçimde yarısı erkeklerden diğer yarısı ise kadınlardan oluşmasına rağmen, erkeklerin egemen olduğu bir dünyada yaşıyoruz. İnsanlığın yarısını oluşturan kadınlar hemen her bakımdan, her alanda erkeklerle bağımlı, erkeklerle tabi bir durumdadırlar. İki cinsten oluşan insanlık erkeklerin üstün ve ezen cins, kadınların ise aşağı ve ezilen cins olmaları gerçeğini binlerce yıldır yaşamaktadır. Günümüze kadar yaklaşık 8 - 10 bin yıl önce, insanlığın ileri doğru yürüyüşünde dev adımlar olarak avcılık ve hayvancılığın yanı sıra tarımın ortaya çıkışı ve özellikle de tarımda sabanın kullanılmaya başlamasıyla bir-

likte kadınların baskı altına alınmaları, ezilen cins durumuna sürüklenmelerinin maddi koşulları da ortaya çıkmıştır. Toplumsal sınıfların ortaya çıkmasıyla da kadınların baskı altına alınmaları, erkeklere göre daha aşağı olmaları pekişmiş ve sağlamlaşmıştır. Sınıfsal baskı ile cinsel baskı uzun bir tarihsel süreçte birbirlerini tamamlayıp güçlendirerek yaşama egemen olmuştur.

Kadınların baskı altına alınmalarının maddi - nesnel temeli üretimden dışlanmalarıdır. Adım adım üretim içindeki rolleri önemsizleştirilen ve giderek dışlanan kadınlar eve kapatılmışlardır. Hapsedildikleri evlerde de köreltici, aptallaştırıcı ev işlerine mahkum edilen kadın, böylece insan olmaktan, insan gibi yaşamaktan uzaklaştırılmıştır. Kadınların baskı altına alınmalarının ve giderek insan olarak görülmemelerinin bir diğer yüzü cinsel nesne haline gelmeleridir. Sadece erkekler kadını cinsel nesne olarak görmeye kalmaz, bizzat kadınların kendisi de binlerce yıldır dayatılan erkeğin egemen ideolojik bakışının bir sonucu olarak kendi kendilerini böyle görür ve algırlar.

Erkeklerin egemenliğinden söz ederken sadece zor ve baskı yoluyla kurulmuş ve aynı biçimde süren bir egemenlikten söz etmiyorum. Binlerce yıldır oluşmuş sayısız ön yargı ve şartlanmaların, değer yargılarının, alışkanlıkların, düşünce ve davranış biçimlerinin moral ve ahlaki ölçülerin erkek egemenliğini sağlayan ve güçlendirip sürdüren özelliklerden de söz etmiş oluyorum. Bunlar son derece doğal ve kendiliğinden oluşmuş ve oluşuyor gibi görülmesine rağmen aslin-

de bin yıllar öncesinden gelen ve erkek egemenliğini sürdüren ve yeniden üreten işlevlere sahiptirler. Hangi tür baskı olursa olsun esas olarak açık ve dolaysız biçimleri içinde varlığını bu kadar uzun süre ve rahatça sürdüremez. Zihinlere egemen olması, ideolojik olarak kendisini kabul ettirmesi ve böylece gizlemesi gerekir. İşte demin sözünü ettiğim sayısız unsur bu gizleme olayında belirleyici roller üstlenir.

Sınıfsal baskı ve eşitsizliğin yanı sıra cinsel baskı ve eşitsizliği de kendinden önceki sınıflı toplumlardan (köleci, feodal toplumlardan) devralan kapitalist toplum her iki baskı ve eşitsizliği de kendi koşullarına uygun biçimlere büründürerek en yetkin boyutlarına ulaştırır. Kapitalizm sınıfsal baskıyı ve sömürüyü olduğu gibi cinsel baskı ve eşitsizliği de gizleme yoluna başvurur, gerekli ilişki ve kurumları yaratır. Artı değere el koymak yoluyla nasıl sömürüyü gizleyip, yığınların kolayca görmesini engelliyorsa, cinsel baskıyı da evlilik ve aile başta olmak üzere çeşitli kurum ve ilişkileriyle gizliyor. Evlilik yalnızca kadının erkeğe bağlılığını pekiştiren ve sağlamlaştıran bir ilişki olmakla kalmaz, aynı zamanda kadının cinsel araç olarak görülmesi ve kabullenmesinin de en açık ve somut olarak ortaya çıktığı bir statüdür. Evlilik gizli bir fuhuş haline dönüşür. Kadın kendisini parça parça değil de bir defa satmış olur. Sözüm ona özgür bireylerin iradeleriyle oluşan bir sözleşme olan evlilik bağı gerçekte kadının erkeğe hemen her bakımdan teslim olmasıdır. Ekonomik ilişkilerinden (kadının çalışıp çalışmayacağı veya nasıl bir işte çalışacağı)

sosyal ilişkilerine, hangi şehir veya semtte yaşayacağından kaç çocuk sahibi olacağına kadar hemen her konuda karar veren "ailenin reisi" olan erkektir. Erkeğin istek ve tercihleri kadın tarafından da benimsenmek zorundadır.

Toplumun çekirdeği olan aile (bu günkü biçimiyle tek eşli çekirdek aile) mevcut düzenin sürekliliğini sağlayan başta gelen kurumlardır. Aile, egemen sınıfa ait her türlü ideolojiyi (en başta da erkek egemenliğine dayalı ideoloji) ve ilişkileri üretir, uygun kalıplara döker. İnsanı toplumsallaştıran ilk ve en temel örgütlenme olarak aile, sistemin ayakta kalması için vazgeçilmez niteliktedir. kapitalizmin yıkılmasıyla bugünkü aile kurumunun niteliğinin ve işlevlerinin değişmesini birlikte düşünmek gerekir. Çünkü aile ve evlilik kurumu iktisadi bir hapis-hanedir.

"Yuvası yapan dişi kuş" olarak eve kapatılan kadın hiç bitmek bilmeyen ev işlerinin de kölesi olur. Hiç bir geliştirici yanı olmayan, aptallaştırıcı ve yetenekleri köreltici olan ev işleri kadın üzerindeki erkek egemen baskının en çarpıtıcı görünümüdür. Yalnızca ev kadınlarında değil, çalışan tüm kadınlarda da aynı gerçeği görmek mümkündür. Bilimsel araştırmalara göre sekiz yaşındaki bir çocuğun kolayca yapabileceği -bu düzeyde bir zeka ve bilgi birikiminin yeterli olduğu- işler olan ev işleri, yaşamları boyunca ev kadınlarının temel uğraşları olur. Hiç bir çekiciliği ve yaratıcılığı olmayan, hemen her gün, aynı biçimlerde bir yaşam boyu tekrarlanır durur.

Ev kadını evini, "yuvasını" sevmek, ev işlerini zevk olarak yapmak zorundadır.

Onun dünyası orasıdır. Bu "mutlu yuva" nasıl terkedilebilir, dışarda mutluluk nasıl aranabilir? Bu duruma getirilen kadın, ne kendisine ne de başkalarına evinden (yani işyerinden) memnun olmadığını kolay kolay söyleyemez. Bunu söyleyeceği anda toplum onu mahkum ve tecrit edecektir. İşçi, işi ve işyeri dışında tatmin olacak bir şeyler yapabilir; Maça gider, içki içer, hiç bir şey yapmasa eve gelir karısını döver! Ev kadınının böyle bir şansı ve olanağı yoktur. O, evi erkek için rahatlatıcı, dinlendirici bir mekan yapmak zorundadır. Ev,erkeğin sı-

ğındığı ve işgücünü yeniden ürettiği bir yer olmak durumundadır.

Çocuğun bakımı, yeni nesillerin yetiştirilmesi ve toplumsallaştırılması binlerce yıldan berridir kadının - anenin görevi olarak dayatılmıştır. Çocuk bakımı da dahil olmak üzere, ev işlerinde erkekler hep geri planda, kısmi yardımcıları durumundadırlar. Çünkü esas olarak bu işler (kadın dışarda ister çalışsın isterse çalışmasın) kadına aittir, kadının görevi olagelmıştır. Hemen her toplumda kolayca görülebileceği gibi kızlar, "anne - eş - ev kadını" olmaya özen gösterilir, teşvik edilir ve hatta zorlanır. Oğlanlar ise, "erkek" olmaya yani egemen ve buyurgan olmaya şartlandırılırlar. Daha çocukluğundan bu özelliklere yeterince sahip olmayanlar "kız gibi oğlan" diye nitelendirilirler. Edilgen olmaya, boyun eğmeye yatkın yetiştirilen kızlar arasında bu özelliklere ters düşenler olursa onlar için de yüzyıllardır aynı niteleme yapılır; "erkek gibi kız". Oyunlardan ve oyuncaklardan yetiştirilen kadınların davranışlarına kadar her şey varolan erkek egemen dünyasının devamı ve yeniden üretilmesine göre olmaktadır. Kızlar bekle oynar ve ya örgü örerken, oğlanlar silahla ve ya atla oynarlar. Ters bir durum, yani bir oğlanın bekle, bir kızın silahla oynaması garip ve kabuledilemez bir durumdur. Böylesi bir durumda iş psikiyatrişe baş vurmaya kadar uzanabilir. İşte insanın toplumsallaşması, topluma uyum sağlaması ve toplumun değer ölçülerini ve yargılarını, düşünce ve inançlarını, alışkanlık ve geleneklerini ön yargı ve şartlanmalarını benimsemesi böyle başlar ve sürer gider. (Devam edecek)

8 Mart Dünya Kadınlar Günü ve Kadın'ın Tarihsel Köleliği

8 Mart 1 Mayıs'ın tarihiyle yakın benzerlikler içeriyor. 1908 yılında Amerika'nın Washington kentinde tekstil işçisi kadınlar çalışma süresinin azaltılması ve çalışma

"Halepçe, Kürt halkına karşı"

İsveç Dışişleri Bakanı Sten Andersson

Foto; Azad Perwer

Kürtlerin İnsani Hakları için İsveç Komitesi'nin Stockholm ve Göteborg'da düzenlediği Halepçe Jenosidi'ni protesto mitingine binlerce insan katıldı. Stockholm'deki mitinge İsveç Dışişleri Bakanı Sten Andersson, yazar ve rejisör Gösta Ekman, parlamenter Maira Leissner, şair Şerko Bekes, İsveç Metal İşçileri Sendikası Başkanı ve aynı zamanda Komite Başkanı Leif Blomberg konuşmacı olarak katıldılar. Göteborg'da düzenlenen protesto mitinginde ise, Sol Parti Komünistler eski Genel Başkanı Carl Henrik Hermansson, Yeşiller milletvekili Ragnhild Pohanka, Ingella Martensson ve şarkılarıyla Kürt ozanı Şıwan Perwer katıldı.

Komite'nin Stockholm'de düzenlediği mitingde konuşan Dışişleri Bakanı Sten Andersson kısaca şunları söyledi:

"Bundan bir yıl önce olan ve hepimizin belleğinde yer eden bir olay var; Halepçe... Hiç bir zaman unutamayacağımız resimler, çocuklar, kadınlar, insanlar... Evet bunlar gaz savaşından zarar gören insanlardı. Üstüste, uyuyorlarmış gibi görünen çocuklar, televizyondaki görüntüler ile yatak odalarımıza, oturma odalarımıza kadar girdiler.

Bu resimler bize Varşova gettosundaki

çocuğun büyük gözlerini hatırlatıyordu.

16 Mart 1988'de Kürdistan şehri Halepçe bu görüntüsüyle insanoğlunun insafsızlığını kanıtıyordu.

16 Mart 1988'de Kürdistan şehri Halepçe bu görüntüsüyle insanoğlunun insafsızlığını kanıtıyordu.

Halepçe'de kullanılan gaz bombaları halklar hukukuna vurulmuş affedilemeyecek bir darbedir. Halepçe katliamını gerçekleştirenler Birleşmiş Milletler tarafından mahkûm edilmişlerdir.

Kürtlerin üzerindeki baskı sadece Irak'ta değil, yaşadıkları tüm ülkelerde vardır.

Halepçe katliamı yıllardır nesilden nesile Kürt halkına karşı yapılan baskılara sadece bir örnektir. Kürtler üzerindeki baskı sadece Irak'ta değil, yaşadıkları tüm ülkelerde vardır. Etnik olarak insanları ayrımcılığa tabi tutmak; dini ve siyasi inançlarından dolayı insanları mahkûm etmek, BM'nin İn-

san Hakları Beyannamesi'ne aykırıdır. Siz burada toplanan ve diğer ülkelerde bulunan Kürtlere sesleniyorum: Hangi ülkede yaşarsanız yaşayın, kendi kültürünüzü özgürce geliştirme hakkına diğer insanlar gibi sizler de sahipsiniz. Hangi ülkede yaşarsanız yaşayın: Bu ülkelerde yaşayan diğer vatandaşlar gibi okula gitmeye, sosyal haklara, ekonomik gelişmeye katkıda bulunmaya sizler de sahipsiniz.

Hiçbir ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme halklar arasında barış olmadan gerçekleşemez. İran-Irak arasındaki ateş-kes anlaşması bütün dünya halkları arasında bir umut yarattı. Şimdi susan silahlar gelecekte de susmalıdır. Barış süreci devam ettirilmelidir. Halklar arasında yakınlaşma gelişmeli, Kürt halkı da barış içinde yaşamalıdır. Bu barış Kürtlerin insani haklarına saygı duymayı da kapsamalıdır.

Savaş ve Irak'taki baskı Kürtleri kendi ülkelerini terk etmeye zorladı. Türkiye ve İran'da evsiz barksız, göçmen kampalarında yaşayan Kürtlerin sayısı yüzbinleri buluyor. İsveç, BM Mülteci Komiserliği ile işbirliği yaparak, Türkiye'de bulunan Iraklı Kürt mültecilerin bir kısmını İsveç'e mülteci olarak kabul etmeye hazırdır. Zaten şimdiye kadar yardım konusundaki iyi niyetimizi gösterdik. Kızıl Haç ve Çocuk Esirgeme kurumları bu konuya ilgilenmekte-

dirler. İsveç devleti olarak şu ana kadar Kürt mültecilere 2.5 milyon İsveç Kronu yardımında bulunduk. Daha da yardım etmeye hazır olduğumuzu da belirtmek isterim.

Kürtlerin bir kısmı çeşitli ülkelerde politik göçmen olarak yaşamaktadırlar. Bunların bir kısmı da İsveç'te bulunmaktadır.

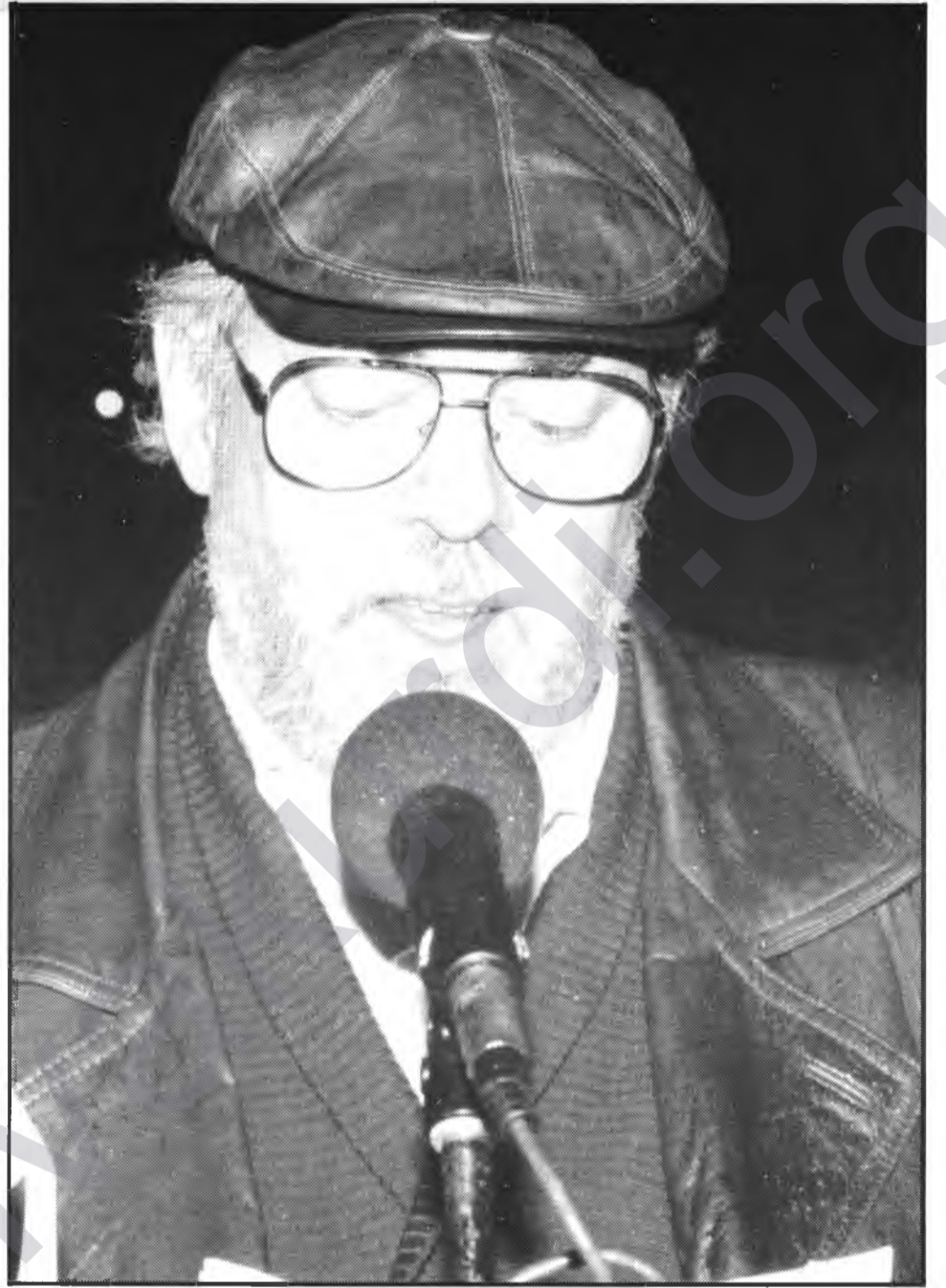
İsveç'in politik mültecileri kabul etmesi konusunda uzun bir deneyimi vardır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Avrupa'dan ülkemize bir çok mülteci geldi. Bunlar ülkemizde yaşadılar. Ülkeleri kurtulduğunda kendi ülkelerini İsveç'ten götürdükleri deneyimlerle inşa ettiler. Willy Brandt, Bruno Kreisky, Andreas Papandreu ve daha nicelerini bunlara örnek olarak verebiliriz.

Bugün ise, başka ülkelere, üçüncü dünya ülkelerinden ülkemize gelen mülteciler var. Biz onları da kabul ediyoruz. Onlar, bizim kardeşlerimiz ve bacılarımızdır. Onları saygıyla ve yoldaşça karşılıyoruz.

Sizlere bir daha sesleniyorum. Halepçe'de belleğimizden silinmeyecek resimler, acılı ölümler bizlere her zaman sorumluluklarımızı hatırlatıyor. Herkesi şiddete ve baskıya karşı mücadeleye davet ediyorum. Bir daha Halepçeler olmasın!"

yapılan baskılara bir örnektir.”

Kürtlerin İnsani Hakları için İsveç Komitesi Başkanı Leif Blomberg

Foto; Azad Perwer

Daha sonra söz alan Komite Başkanı ve İsveç Metal İşçileri Sendikası Sekreteri Leif Bolmberg ise özetle şunları söyledi:

“Bu gün bundan tam bir yıl önce zamanımızın en büyük suçlarından biri işlendi. Bu gün Kürt şehri Halepçe’ye kimyasal gaz bombalarıyla saldırılmasının birinci yıl dönümüdür.

Bu saldırı belgelendi. Bükülen insan vücutlarını resimlerden görebiliyorduk Savunmasız bir şekilde kendi çocuklarını kucaklayan ana babaların resimleri saniyesi saniyesine bizlere ulaştı. Bu Irak’ın Kürt halkına karşı kullandığı ne ilk ne de son kimyasal silah saldırısıydı. Fakat en büyüğü ve en kötüsüydü. Savunmasız sivil halktan 5 bin kişi öldü. Bunların çoğu kadın ve çocuklardı. Öteyandan binlerce yaralı...

İran ve Irak arasındaki ateş-kes anlaşmasından sonra Irak, yine Kürt halkına karşı kimyasal gaz kullandı. Ve binlerce Kürdün İran ve Türkiye’ye göç etmesine yol açtı.

Halepçe, Kürtlerin kendi ülkelerinde gördükleri baskı ve kötü muamelenin bir sembolü olmuştur.

20 milyon Kürt, Kürdistan diye adlandırılan bir bölgede yaşıyor. Bu bölge, Türkiye, İran, Irak ve Suriye arasında bölünmüş durumdadır. Bu ülkelerin hiç birinde Kürtlerin azınlık hakları ve diğer insani haklarına hiç bir şekilde saygı duyulmamaktadır. Tutuklamalar, iş-

kenceler, kurşuna dizmeler Kürtleri kötü yönde etkileyen olaylardır. Uluslararası Af Örgütü’nün yayınladığı son raporlara göre, Irak’taki Kürt çocukları da bu saldırılardan paylarını aldılar.

Halepçe saldırısıyla, halklar hukuku hiçe sayılmış, Irak devleti 1925’lerden bu yana kullanımı yasaklanan kimyasal gazları kullanarak, uluslararası yasalar ihlal etmiştir.

Halepçe’ye yapılan vahşi saldırının birinci yıldönümünde;

-Kimyasal silahlarla sürdürülen savaşlara mutlak ve kesin bir şekilde son verilmesini,

-Kürt halkının insani haklarına saygı duyulmasını talep ediyoruz.”

Mitingde ayrıca Halk Parti Milletvekili Maria Leissner yaptığı konuşmada, Irak’ın kimyasal gazlar kullandığı saldırılardan dolayı Türkiye’ye geçen sığınmacıların kamplardaki durumlarına değindi. Leissner, ziyaret ettiği mülteci kamplarında bulunan Kürt sığınmacılara içinde buldukları durumu bütün dünyaya duyuracağına dair söz verdiğini belirtti. Leissner, konuşmasına “Bir Daha Halepçeler Olmasın!” diyerek son verdi.

Oyuncu ve rejisör Gösta Ekman ise, kısa bir konuşma yaparak, Halepçe şehitlerinin anısına bir şiir okudu.

Mitingde Şair Şerko Bekes de çoğu Halepçe Jenosidi üzerine olan kürtçe şiirler okudu.

Almanya ve Danimarka’da da Halepçe Jenosidi kınandı

ANK • Hamburg

Halepçe Jenosidi birinci yılında Federal Almanya’nın bir çok şehrinde yapılan, miting, yürüyüş, toplantı ve benzeri eylemlerle protesto edildi.

Bu eylemlerde Halepçe Jenosidi’ni gerçekleştiren sömürgeci Irak devleti lanetlendi. Ayrıca bu eylemler sırasında özellikle Irak’a zehirli gaz üretiminde yardımcı olan Federal Alman firmaları teşhir ve protesto edilerek, bu firmalardan hesap sorulması istendi.

Federal Almanya’da yapılan eylemlerde Halepçe Jenosidi karşısında sessiz kalan sosyalist ülkeler ve uluslararası kuruluşların tavırları da protesto edildi.

Birçok Alman ve Kürt örgütünün desteklediği Hamburg Kürdistan Komitesi 16 Mart günü saat 19’da bir toplantı ve yürüyüş düzenledi. Toplantıya konuşmacı olarak katılan Avukat Şerafettin Kaya, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin uluslararası düzeyde karşılaştığı ilgisizliği, Ortadoğu’daki çıkar politikalarını örnek vererek anlattı.

Toplantıda Medico International adına Türkiye ve İran’daki mülteci kamplarını ziyaret eden Ronald Ofteringer, kampların

durumu ve kimyasal silah saldırıları hakkında bilgiler verdi. Ronald Ofteringer, mülteci kamplarındaki yaşantının bir sefalet olduğunu belirtti.

Federal Almanya’nın kimyevi silah üretimi ve bunların savaşlardaki kullanımı üzerine konuşan Doğal Bilimciler Barış İnsiyatifi sözcüsü Prof. Wolfgang Kirstein Federal Alman firmalarının Irak’a bu konuda yaptıkları katkıları eleştirdi.

Tahran’dan yeni gelen Kürt İlk Yardım Birliği (Kurdish Relief Association) sözcüsü Dr. Şıvan, toplantıda, Kürdistan’daki sağlık projeleri ile ilgili bilgiler verdi.

Dr. Şıvan Kürt hareketinin acilen ilaç ve tıbbi araç gerece gereksinimi olduğunu vurguladı.

★★★

ANK • Kopenhagen

Halepçe Jenosidi dolayısıyla 11 Mart günü Kopenhag’da bir toplantı düzenlendi. Toplantıda bir konuşma yapan Dr. Cafer, kısaca Kürdistan’daki son gelişmelere değinerek, uluslararası düzeyde Kürdistan’la ilgili gelişen destek kampanyalarının önemine işaret etti.

DOZA KURDISTAN

Zinar SILOPİ

BÖLÜM • 25 •

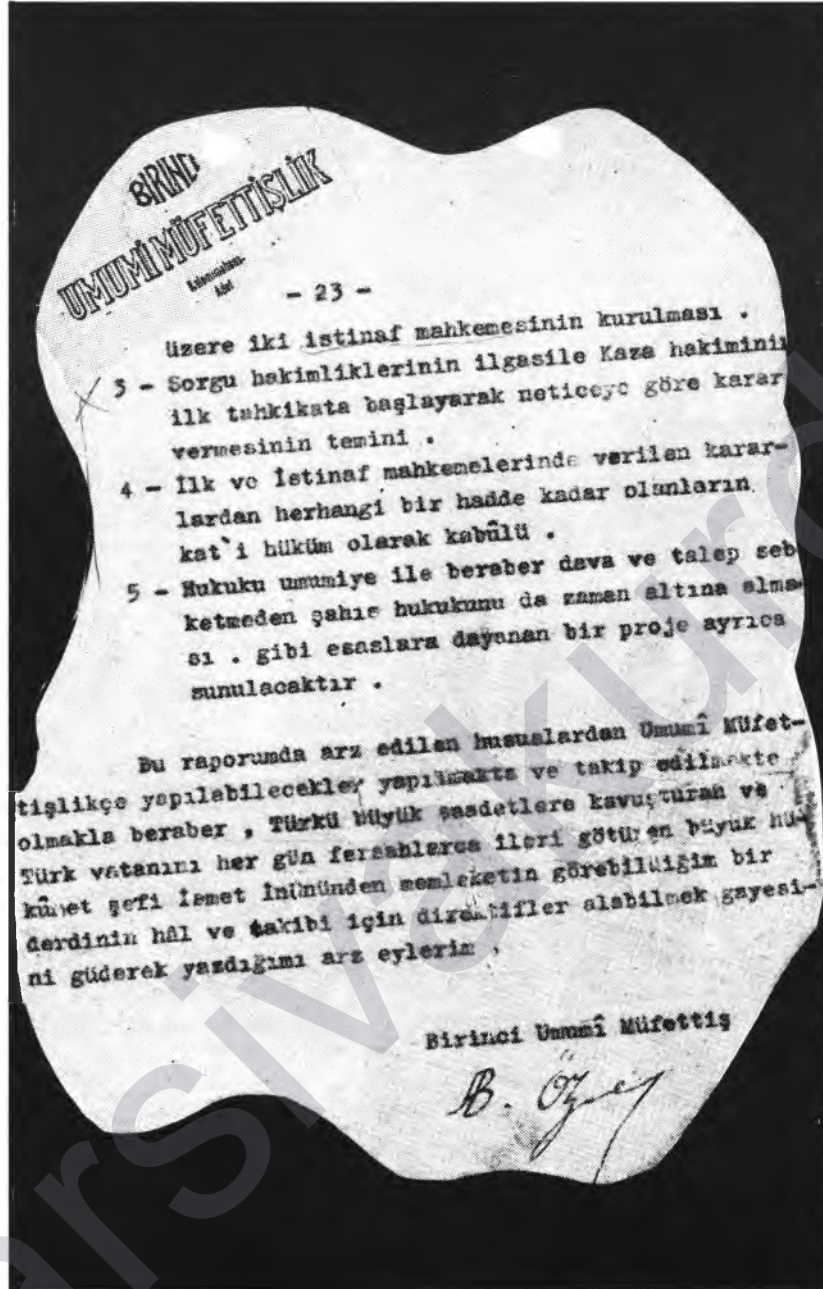
Yirmidördüncü Bölüm Sayı 65; Sayfa 8'de

Ya müfettiş bey!..

Müfettişe göre Türkiye'de bu gün uygulanan iskan yöntemi bu sorunu çözmeye yeterli değildir. Bunun için her türlü geniş yetkililere sahip ve her türlü uzmanlardan oluşan komisyonlar teşkil edilerek, bunlar vasıtasıyla Türk göçmenlerini iskan edecek evler, köyler tesisini lüzumlu görüyor. Ve diyor ki; "geri bir milleti ileri bir milletin kültürü temsil edebilir. Yoksa binbir ihtiyaç içinde yırtık pırtık beyaz don ve mavi firmaniye ile vücudunu saklamaya çalışan sıtmalı berbat eski izbelere yerleştirilmiş yarı aç yarı çıplak hastalıklı bir halde bulunan ve hergün bir dava ile elinde hükümetin verdiği araziye mahkeme kararıyla almak isteyen bir göçmen iri yarı vahşi kıyafetli olsa bile üstü başı temiz sağlam bir dağlı Kürdün temsil elemanı olamaz." İyi ya Türk hükümetinin bu zavallı göçmenleri getirip hayalhanesinde kolaylıkla yapacağını zannettiği temsil işine alet etmesinde ne mana vardır. Miktar ve sayıları sınırlı binleri geçmeyen bu zavallı göçmenleri rahat bir hayata kavuşturacak kudretten yoksun olan Türk hükümeti milyonlarca halkın yerini dolduracak kalabalık bir insan kitlesine refah bir hayat nasıl temin edebilir. Müfettiş beyin tasavvur ettiği ve tatbikini istediği Kürdistan'a getirilecek milyonlarca göçmene yapılacak yardıma gereği olan paranın elde edilmesine Türkiye'nin borç altında inleyen güçsüz mali durumu değil, uşaklığını yaptıkları Amerika'nın bütçesinin bile zor tahammül edebileceğini anlamıyor mu?

Bu münasebetle İsmet Paşa'nın 1935 senesinde Kürdistan'a yaptığı bir seyahatte Diyarbakır ovasına yerleştirilmiş bu zavallı perişan göçmenleri görüp hal ve hatırlarını sormak suretiyle gönüllerini hoş etmek istemiş ve göçmenlere demiş ki, "İnşallah etrafınızdakilere türkçe konuşmayı öğrettiniz." Göçmenler cevaben ne deseler beğenirsiniz, "Paşa hazretleri biz kürçe öğrendik." Paşa, "İyi oğlum iyi, lisan öğrenmek fena değildir." İşte müfettiş bey sizin düşünüp danışmadan Kürtleri temsil etme siyasetiniz. Bundan sonra müfettiş lisan işini ele alıyor. "Türk camiası içinde kaynatmak istediğimiz kimseleri kürçe yerine türkçe diliyle konuşur hale getirmek icap eder." Bunun için de bildiği tedbirlerin başında gece okullarının kurulması gerektiğini söyleyerek bu okulların devşirme yolu ile toplanacak çocuklara annesinin, babasının yediği şekilden ayrı, yatağı basit tahta kereviti kendilerine temin edilmek suretiyle Kürt çocuklarını alıp yatılı okullarda okutma fikrini ileri sürüyor. Bu müesseseye ilk evvela Van'ın Gevaş, Hakkari'nin Beytülşebap, Bitlis'in Hizan, Muş'un Malazgirt, Siirt'in Bervari, diyarbakır'ın Eğil "Şerbeti", Mardin'in Derik, Urfa'nın Viranşehir kazalarında olabilir diyor. Beyanı ile müfettişlik bölgesinin tamamen Kürtlerle meskun olduğunu itiraf ediyor. Ve zannediyorki bu gibi müesseseler kurulduğunda Kürtlük kolaylıkla silinip ortadan kaldırılabilir. Beş bin yıldan beri bu ülkede çeşitli hükümetler kurarak oturduğu ve eski bir medeniyete sahip olduğu tarihi olarak bilinen Kürt milleti, bir çok

□ Müfettiş Bey, "Bölgeyi bugün Kürtlük propagandası, yarın Kürtlük bağımsızlık hareketi kaplarsa; bugünkü adli prensiplerin memleketi kurtaracağına kanaat getiremiyorum" diyerek, Birinci Umumi Müfettişlik Bölgesi'nde özel bir adliye rejmi kurulmasını istiyerek, raporuna son veriyor.

Müfettiş B. Özmen'in raporunun son sayfası

(Doza Kürdistan S. 145)

işgalci gücün işgal seferlerine direnişle karşı koyup, mukaddes bildiği benliğini kaybetmemiştir. Ve yine bu benliği koruyacak ve hiç bir kimse hiç bir vakit bu benliği sarsamayacaktır. Her Kürt "Ez Kurd im dediği zaman göğsünün gururla dolduğunu hissetmektedir. Ve sonsuza dek Kürtlük mederi iftihar olarak kalacaktır. Kürdistan'ın diğer bazı parçalarında kürçe eğitim yapılırken ve Kürtlük düşüncesinin her şahsın düşüncesinde yer tuttuğu bir sırada bu gibi insanlık dışı uygulamaların büyük zararı bu uygulamayı yapmak isteyen hükümetin payına düşeceği bir gerçektir.

"Temsilin yapılması için kürçe konuşmak meselesi üzerinde durmak lazımdır." diyen Müfettiş, "Halkevlerinin, bütün memurların, devlet daireleri ve kuruluş memur ve hizmetlilerinin kürçe konuşmalarına katıyen müsaade edilmemelidir. İş olan köylü türkçe bilmiyorsa köylü ile kürçe konuşmamalı, memur olmayan bir tercüman getirmeğe mecbur tutulmalıdır." diyor. Bundan evvel kürçe konuşulması kanunla yasaklanmıştı. Hükümetin bu hususa önem vermesine rağmen netice ne oldu? Kürt yine geniş ve gururlu dilini konuşmak zevkinden kendini mahrum etmedi.

Kürt dili, Kürt edebiyatı, Kürt ekonomisi, Kürt toplum hayatı Osmanlı devleti egemenliği altına girmeden önce daha gelişkin ve daha olgun olduğu olduğu tarihin şahitliği ile sabit iken, hükümeti kötü idaresi sebebiyle gerilemekte olması yetmiyormuş gibi modern Türk hükümeti bunların ana dilleri ile konuşmasını bile yasaklayacak derecede sosyal ve doğal kanunlara aykırı bir yol tutmuş oluyor ki, bu fikrin ba-

şarısına imkan tasavvur edilemez.

Nitekim bu husustaki bütün uğraşları hep boşa çıktı. Kürt düşünürü merhum Refik Hilmi beyin Kürt Sorunu adlı ünlü kitabının 48. sayfasında Mösyö Aleksandr'ın Kürtler hakkındaki mülahazalar ve haberler dergisinde fransızca yazılmış broşüründen alınmış bazı alıntılara göre, Osmanlı devletine katılmadan önce Kürdistan'da çok miktarda okul mevcuttu. Orada ilme karşı fazla bir eğilim görülüyordu. Kürdistan'ın her kasaba veya köyünde en azından bir veya iki bazen daha fazla okullar bulunmakta idi. Okullar Kürt beylerinin himayesinde olduklarından alim kimseler her türlü yardıma nail olmakta idiler.

Kürdistan'da herkes ilim ve senainin değerini bilirdi. Cizre'de, İmadiye'de, Soran, Siirt, Bitlis, Diyarbakır ve Kürdistan'ın her tarafında seçkin eğitimciler vardı. Şehadet almak için oniki ilimden sınav vermek gerekliyordu. Osmanlı devleti idaresine geçince okullar azaldı. Eğitimcilerle öğrenciler takriben tam bir zevale uğradılar. Veya varlıkları hissedilmeyecek bir dereceye geldi. Kürt toplumunun sahip olduğu bu gelişkinlik düzeyi Osmanlı idaresi altında yavaş yavaş geriledi ve bu günkü acınacak hale düştü. O tarihlerde Kürdistan'ı gezmiş olan Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde bu hususa dair verdiği bilgileri okumasını müfettiş beyi tavsiye ederim. Evliya Çelebi "Roji" emaretinin merkezi olan Bitlis'te gördüğü ilim ve eğitimin Osmanlı devletinin diğer bölgeleri ile kıyaslanamayacak derecede yüksek olduğunu söylemektedir. Kürt milleti ve aydınları bu gerçekleri tamamen bilmekte ve milletin düştüğü hale yürekleri sızlamaktadır. Ve ihtiyaçlarının temini için gerekli şeylerin yapılmasına dair uzun boylu görüşler ileri sürdükten sonra Kürtlük hakkında ne şekilde hareket edersek edelim, idaresi başında bulunduğu bölgenin ülkenin diğer taraflarına hiç bir yönden benzemediğini söyleyerek, diğer bölgelerde uygulanan kanunlarla bu bölgeyi idareye devam etmenin arzu edilen sükuneti sağlayamayacağını kabul etmek zarureti vardır demektedir.

"Bin bir cereyanın yarattığı çerçesini, casusunu, servisini, şakisini olumlu delillerle kanunun pençesine koymaya imkan yoktur. Hududun gece gündüz geçmeye müsait olan her noktasında, içeriye giden propagandacı, casusu hiç bir cezaya uğramadan hudut harici edilmiş annesi, babası, ailesi müraffah olarak köyünde rahat içinde yaşayan bu sakinin kazandıkları ile refahlarının artırılmasına mukabil haklarında hiç bir şey yapılmaması bu çeşit işleri yapan adamların cesaretini ve sayılarını artıracığına şüphe yoktur. Eğer hududa pasaportsuz veya vesikasız giren bir adam hudut boyunda bir kurşunla karşılaşacağını veya aylarca hapiste yatacağını bilirse; kendini himaye edecek ailesinin derhal yerlerinden kaldırılacaklarını hesap ederse; bu yola başvuracaklarını azalacağı kesindir. Bu gibi icraatın uygulamasına verilecek selahiyetin Konya valisine veya Amasya valisine verilmesine hiç gerek yoktur. Fakat Mardin valisine verilmesi mülkün selameti gereğindedir." Mütaalasında bulunmaktadır bay müfettiş, "bölgeyi bugün Kürtlük propagandası yarın Kürtlük bağımsızlık hareketi kaplarsa, bugünkü adli prensiplerin memleketi kurtaracağına kanaat getiremiyorum." diyerek, Birinci Umumi Müfettişlik bölgesinde özel bir adliye rejimi kurulmasını gerekli olduğunu belirterek raporuna son veriyor.

İşte müfettiş beyin yirmiiki sayfalık raporunun kapsamı. Yüz kırtarıcı orta-çağ faşist zihniyetiyle, zalimane düşünceleriyle Kürdistan'ı idare ederek Kürtleri Kürtlüğünden çıkarmak istemenin doğuracağı vahim olayların tarih önünde mesuliyeti bu gibi sakat düşünen idare adamlarının omuzuna yüklenecek ve Kürt milleti muhakkak olarak esaretten, zulümden kurtulacaktır.

Kürdistan'ın her tarafında doğusunda, batısında, kuzeyinde, güneyinde Kürt milleti bu insanlık dışı idareden kurtuluşunu görmemizin pek uzak olmadığına inanmak lazımdır. Kitabın sonunda bu rapor sureti aynen çıkarılmak suretiyle Türk idare adamlarının kötü zihniyetini gösteren bu belgeyi dünya kamuoyuna bildirmek isterim. Türk hükümetlerinin Kürtler hakkındaki insanlık dışı muamelelerine rağmen, **TÜRK MİLLETİ ARASINDA KÜRTLERLE KARDEŞÇE, DOSTÇA BERABER YAŞAMAK İHTİYACINI DUYAN VE BUNUN HER İKİ MİLLETE DE GETİRECEĞİ FAYDAYI TAKDİR EDEN DEĞERLİ DÜŞÜNCELERE SAHİP KİMSELERİN BULUNDUĞU TAKDİRLE GÖRÜLMEKTEDİR.**

Devam edecek

Newroz û Helbestên Kurdî

Newroz cejna pîroz û geş e. Demke dûr û dirêje neteweyê Kurd ji bo pîrozkirina Newrozê festival rêk dixê. Newroz, cejneke mezin û peyambar e. Ne bi tenê li nav Kurdistan herweha di nav neteweyên din yên arîyî de jî bi navê rojekê pîroz têt naskirin. Di gel neman û sir û seqema zivistanê û destpêbûna yekemîn roja biharê, neteweyê Kurd dest bi cejn û şahîyan dîke û vê rojê bi navê serê sala nû pîroz dîke. Heke temamê neteweyên cihanê cejnên dîrokî-ya xwe hebin, neteweyê Kurd jî cejna Newrozê heye, ku li dirêjî-ya dîroka pir geş û xwînawîya me de bi navê pîrozîrîn roj hatiye destnîşan kirin.

Di dema herî kevin de Newroz cejnê ayîniya zerdeştîyan yanî cejna bav û bapîrên Kurdistan bû ye. Lê belê piştî guhurina barê jî-yanê, li gor bîr û bawera wan Newroz bûye durîşmek (sembol) jî bo xebat û aşîxwazî û serxwebûna netewî. Her neteweyeke arîyî li gor bîr û baweriya xwe Newroz şirovekiriye. Yanî bi navê efsane an tiştê siruştî ya bi navê serhatekî dîrokî nav lêkirine. Ji aliyê din hin gelên arîyayî Newroz bi navê serketina xêrxwazî û ronahî li ser xirabî û tarîtiyê têt naskirin. Hinek jî wan hene, ku her bi tenê Newroz bi navê yekemîn roja sala nû bikartînin. Hinek neteweyên din ên arîyayî jî hene, ku vê rojê bi navê serketina hêza xelkê jar û belengaz li dij zilm û zordestiyê nas dikin û jî bo nîşandana vê rojê jî şeva cejnê diçin serê çîyan û çiyên bilind agir pê dixin. Ji bo ku her kes pê bihesse roja din ya pêş cejna Newrozê ye.

Her weha Newroz jî bo Kurdistan jî bûye sembola yekîti û têkoşinê û serketina çîn û qatên bindest li hember zilm û zordestiyê. Çakûçê Kawayê Hesinger bi xwe îsbata vê gotinê ye, ku li nav serê xwîn-mijê "Dehaq" daye û serî lê pelixandiye. Paşî hîngî jî bi xatirê vê serketina mezin agir li ser hemû çîyayên bilindên Kurdistanê hatiye hilkirin û roja Newrozê bûye nîşana rizgarî û azadiya neteweyê Kurd.

Her li dema berê de heta niha serketina Kawayê hesinger di nav helbestên helbestvanên me de jî diyar e û mîna stêrkekî geş dibiriqe.

Ji bo bîranina Kawayê qehraman û cejna Newrozê, em gulbi-jêrek jî helbestên Kurdî ji bo neteweyê Kurd û cejna wî ya Newrozê diyarî dikin.

Fexredîn GERDÎ

Weqtê weku şehsiwarê xawer
Tahwîl dikir demahê azar
Yanî ku dahate burcê sersal
Qet kes nedima di mesken û mal
Bil cumle diçûne der ji malan
Heta degehîşte pîr û kalan
Roja ku dibîya îdê Newroz
Tezîm ji bo dema dîlevroz
Sehra û çemen dikîrne mesken
Beyda û demen dikîrne gulşen

Ehmedê Xanî

Nesimî bayî Newrozî şemîmî hebhêrî hêna
Berîdî aşîqan dîsan peyamî dilberî hêna
Meqer rêyî kewte zilf û rûyî hebibim bayî
Newrozî
Heyatekî bi dinya dawa bo gul hebherî hêna

Wefatî

Ew nûr û şîqala dila daîm li wê qala dila
Newroz û sersala dila weqtê helbitin ew serac

Meleyê Cizirî

Lawî Kurd Newroz e em ro qatî kişt û kalte
Qatî seyî dol û şew û serkeji xal xalte

Qanîh

Nîşaneyî Newroz wadeyî weharen
Ya neşey amay nigaren

Mewlevî

Rojta ey bayî Newrozî li bin befrî giran
Kanî pêyî sir bû çinarîş destî çû pençeyî tezî
Sumbulî zilf û gulî ruxsar û serûyî qamefî
Mangî nîsan û gulî neydî li nêw baxî û zewî

Hacî Qadirî Koyî

Elên wa cejnî Newroz e dilim pîr atas û soze
Were bo cejna pîroz e, bidim rûhim li ber mawim
Were serçaweyî çawim deley deryayî Emman e
Temaşayî eşkî qulnarim li sayeyî çavî xwênawim.

Eriq

Mizgînî da bi sirwa bayî biharî
Wa hatawa Newrozî Kurdewarî
Betîşek têkşîka spayî kirêwa
Hewarî roj gehîşte xakelêwa
Ferman dira bi sewza serhelênê
Çîdî li bendî xakî reş nemênê
Ba derkewin kul û keser binêjin
Ba rojî rizgarî bikin bi cejn

Hejar

Newroz gulxêzan Newroz gulxêzan
Wadeyî weharan Newroz gulxêzan
Xaseyî Newrozan neyayî herdewa
Yek yek berşaman ne toyî perdewa

Şeydayî Hewramî

Bi surekîtir estereyî însangir
Qewmî konî xistewa cejnî agir
Kam qewmî kon kam cejnî berz û pîroz
Qewmî Madî cejnî bilindî newroz
Ew Newrozeyî ke hezaran bihare
Li rêyî Kurd da girî agirî diyare.

Abdullah Goran

Refîqan rojî Kurdan e, bihar e cejnî Newroz e
Be dil lêtan dikem lew roje da min cejne pîroz e.

Hêmin Mukrîyanî

Bi xêr hatî ser çavên me cejna Newroz
Bîst û yekê vê adarê me kir pîroz
Bo te cejna serê salî emîn dilsoz
Vê biharê şeva tarî dikeyne roz.

Pêzanê Alîxanî

Çiyakan xal xal birîskey zîwa
Wa serçopîkêş kewte qirîwa
Newroz e em ro cejnî Kurdan e
Hilaw û pîr û herzekaran e.

Dayikî Sûlav

Gulî sor ey keçî Newroz erêkam des li baxî jîn
Li bo yek defha bonkirdî bi nakamî etoyî
hêna.

Dildar

Direxten sewzen şiloyî şetawen
Newrozen sozen hawayî payî kawen

Melayî Cebartî

Newroz e mestîm bi nexmeyî bulbul
Mestîm bi etrî binewşe û sumbul

Kerîm Şareza

Qaz û quring bi qaje û dengî besoz
Bênin bo men mijdeyî bihar û Newroz

Xalid Dilêr

Em sal bêçîya Newroz nakim
Bê bonî gîya Newroz nakim
Newroz nakim bê bilêsey sorî agir
Newroz nakim eger reşbelek toz nekaw
Xom nebim biser çopî gir.

Abdullah Pêşew

Cejnî Newroz man pîroz
Her xoş bin welat û hoz
Newroz cejnî giştmane
Cejnî piştaw û piştmane
Lem roje da bû Kawa
Roley çînî çewsawa
Çekûşî toley weşand
Mêjki Zûhakî pijand

Letif Helmed

Destêy qutabî keç û kurî wîrd
Newey Kelûr û Zaza û hemû Kurd
Li qutabxane şêrane wek Kurd
A em beyanîya emeyan ewit
Weten Newroz e nîşaney bihar
Dek pîrozid bê nek carê sed car
Ta dujmin bîmrê dostîj bi şadî
Bijî û bibînî rojî azadî

A. B. Hewrî

Rojî Newroz e ke dinya pîr li saz û soz eka
Nêrgîz û lale û wewenşa rûzewî pîroz eka

Alî Bapîr Axa

Em deşt û çîyaya ke betem wek dilî min bû
Bew şahêdî newroz e bûxarî li sera çû

Medhoş

Wa Newroz e cejnî gel e
Aso razawey dem kele
Ba Newroz û biharî Kurd
Pêgeyên bi dest û bîrd
Kurdistan Kurdistan

Mihemed Şalîh Dilan

Temenê buharê şazde roj bû...
Li xopana HELEBÇE govenda zarokan bû.
Pênc hizar zarok ji Dêrsimê bûn.
Pênc hizar zarok ji Amûdê bûn.
Pênc hizar zarok ji Sorya û Dekan bûn.
Pênc hizar zarok ji Mahabadê bûn.
Ho ey bîst û pênc milyon şehîdên li ser axa
Kurdistanê dijin!
Rê vekin... ev Newroz e têt
Rê vekin...

Newroz birindar e û dixwaze di himbêza HE-
LEBÇE de şehîd bibe!
Mu'eyid Te'yib

Çekûşî melas li destî zibra
Çîrokî hêzî ew bîrsîyaneya
Leşî etwêninewa li naw agir
Kawa'm nimûneyî ew destaneya
Kaway serdestey çewsaweyî mêmûm
Ew bangeyî ke day li lûtkey berza
Bo newey Kurdî em ro û dahatûm
Deng edatewa li gel Newroza
Reş û nûfî Kurd eraqî rencîyan
Kirde ser zewî tînu'yî welatim
Ew sa sextî tîkoşan
Bûbe xermanî berhemî martim

Şerko Bêkes

Em rojî salî tazeye Newroze hatewa
Cejnekî konî Kurd e, be xoşî bi hatewa
Çend sal bû gulî hîwayî êma pêpeşt bû taku
par

Her xwînî lawekan bû gulî alî newbahar
Ew rege sorûre bû ke li asoyî bilindî Kurd
Mijdey beyanî bo gelî dûr û nîzik ebirt
Ewa rojhelhat li bendenî berzî wilatawa
Her xwînî şehîd e rengî şefeq şewq edatewa
Newroz bû agirêkî wehayî xiste cergewa
Lawan bi eşiq ecûn ba berew pîrî mergewa
Ta êsta rûyî nedawa li tarîxî mileta
Qelxani gulla singî kiçan bêla hilmeta
Pêy nawê bo şehîdanî weten şewen û girîn
Namirîn ewana li dilî mileta ejîn.

Pîremêrd

Nûroze siba herkesê bê cem te şîrnê,
pîroz bike umrê xwe û umrê me di jînê.
Destan bihejine qedehan xweş bigerîne,
şîra qedeha destê te dermanê ewînê.

Cigerxwîn

Bir birlik daha!

Devrimci Birlik Platformu Kuruldu

07.03.89 tarihinde Paris'de ortak bir açıklama ve basın toplantısı yapan 5 örgüt D.B.P'ni kurduklarını açıkladılar. Basın toplantısını çeşitli gazete ve dergi muhabirleri izledi.

Platform sözcüsü ortak yazılı açıklamalarını kısa bir ön konuşma ile sunduktan sonra basın mensuplarının sorularına geçildi.

İlk soruyu L'Humanite sordu: *Ortak açıklamalarınızda baştaki bir çelişkiyi saptamak istiyorum. Platformu genişletmek istediğiniz halde, T.B.K.P'ye hayır diyorsunuz!.. Bu tavrunuzun nedenini açıklayabilir misiniz?*

Platform sözcüsü bugün T.B.K.P'nin legalitenin bir akseuarı olmak amacıyla tüm amaçlarından uzaklaşarak teslimiyeti seçtiğine değinip, bunu detaylandırdıktan sonra; *programatik zeminde T.B.K.P ile yan yana gelinemez. Ama açıkladığımız platformun ilkeleri doğrultusunda, onlarla da iş ve eylem birlikleri yapılabilir. Reformistlerle çeşitli diyaloglara girmekte bize bir sakınca yoktur. Ama bu tür diyaloglar adına devrimci ve direnişçi zemenimizi terketmemiz söz konusu olamaz. Biz solun sağındaki hiç bir güçle işbirliği yapmaktan çekinmiyoruz''.*

Cumhuriyet gazetesinden Sabetay Varol, PKK temsilcisine yanıtlanmasını dileğiyle bu soruyu yöneltti: *Buradaki gruplardan en çok ismini duyuran PKK'dir. Benim öğrenmek istediğim şu: diğer gruplarla ilişkiye geçen ve bir tür birlik arayışına yönelen PKK'nin strateji ve taktiklerinde geçmişten farklı olarak bir değişiklik mi söz konusu?*

PKK temsilcisi PKK'nin 1984'den bu yana ki mücadelesinin bir dökümünü yaparak Türkiye devrimci demokratik hareketi ile işbirliklerinden daima yana olduklarını ifade ettikten sonra şunları dedi: *PKK geçmişteki stratejisini bugünde de aynen savunuyor. Partimiz KUKM ile Türkiye'deki demokratik hareketin mücadelesinin dayanışma içinde olmalarını her zaman savunmaktadır. Biz bu iki mücadelenin dayanışma ve kardeşliğinden yanayız. Çünkü Türkiye ve Kürdistan devrimleri arasında yakın bağlar söz konusudur.*

L'Humanite muhabirinin PKK temsilcisine sorusu ise şöyleydi: *Mücadelenizin Kürdistan da sürdüğünü söylüyorsunuz. Bu mücadeleyi, diğer parçaları da göz önüne aldığımızda, sadece siz mi yürütüyorsunuz ya da diğer Kürdistan'lı güçlerle işbirliği mi yapıyorsunuz? Geçenlerde Paris'de görüştüğümüz Kürdistan Yurtseverler Birliği (Yeküti) lideri Celal Talabani sizinle sivil savunmasız halka ve sol saftardaki güçlere karşı silahlı saldırılardan vazgeçmeniz koşuluyla bir işbirliğine gidildiğinden söz etmişti. Bu konularda ne düşünüyorsunuz?*

PKK temsilcisi bu soruyu şöyle cevapladı: *Biz Kürdistan'da silahlı bir özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi veriyoruz. Kuşku yoktur ki mücadelemizin diğer parçalarla ilişki ve dayanışmaya gereksinimi vardır. Bu gereksinimin bilincinde, biz, ideoloji ve siyasetlerini asla onaylamamacasına çeşitli güçlerle ittifakla gittik. Bunun bir parçası olarak da, Yeküti ile Güney Kürdistan'daki katliama karşı bir cevap ve dayanışma örneği olarak, Halepçe katliamından sonra bir ittifak gerçekleştirdik. Lakin faşist Türk basınının ve kimi çevrelerin kasıtlı olarak çarpıtacağı gibi, bu ittifakta Celal Talabani'nin bize bir dizi şartlar ileri sürdüğünü falan söz konusu değildi ve olmamıştır da. İttifak sonrasında, ittifak belgesinin ilke ve ruhuna ters bir biçimde, Celal Talabani'nin çözümünü emperyalistlerin kapılarında aramasından sonra biz PKK olarak bu ittifakı lağvettik.*

PKK temsilcisinin bu açıklamalarından sonra Kürdistan Press muhabiri söz alarak şunları dedi: *Sormak istediğim dört soru var. Bunlardan ilk ikisi platform sözcüsü arkadaş, diğer ikisi de PKK temsilcisi arkadaşadır.*

Birincisi, devrimci Birlik Platformunu oluşturan beş örgütten üçü (PKK, THKP-C (Acilciler), ve SVP) daha önce kurulmuş ve bugün de varlığını sürdüren FKBDK (Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi)'nin üyeleridirler. Bu durum göz önüne alındığında bu yeni platform FKBDK'nin bir uzantısı bağlamındaki bir varyasyonu mu oluyor? Yoksa bize dağıtılan platform açıklamasında; 'Bizler Türkiye ve Kürdistan devrimi güçleri olarak başta vurguladığımız şekilde bir birlik ve dayanışma platformunun ilk adımını atmış bulunuyoruz. Gelişmekte olan mücadelenin gereklerine uygun olarak platformumuz bir cephenin hedefini de kapsamaktadır. Ancak bugün için cephesel bir oluşumun şartları henüz olgunlaşmamış durumdadır' denilmesi, FKBDK'nin özeleştiril bir biçimde sonunun ilanı anlamına mı geliyor?

İkinci sorumsa şu: *Platform sözcüsü arkadaş 'Solun sağındaki güçlerle işbirliğine açık' olduklarından sözetti. Solun sağının sınırı nedir?.. Ya da solun sağına SHP ve DSP gibi sosyal-şöven burjuva partileri de girer mi?..*

PKK temsilcisi arkadaşaya yönelmek istediğim sorular ise şunlardır. *PKK temsilcisi bu platformun 'Türkiyeli devrimci demokratik güçlerle' dayanışma arzularının somut bir ifadesi olduğundan söz ediyor. 'Devrimci - demokratlığın bilimsel terminolojide küçük burjuva ya da köylü kökenli bir halkçılığa eşitlenebilir; ancak kesinlikle Marksist - Leninist bir sınıf devrimciliğine denk düşmez' bu gerçeğin altını çizerek: Palatformda imzası bulunan diğer dört örgütün Marksist - Leninist parti ve örgütler olduğu iddiasını da vurgularsak, PKK, bu ifadesiyle bu grupları M-L görmediğini mi ifade ediyor?.. Buna nasıl bir açıklama getiri-*

yorsunuz?..

Son soruma gelince; *Önce bir düzeltme ile başlıyorum: 'PKK'nin Yeküti ile ittifak görüşmeleri, 1987'nin 10 ila 11'inci aylarında Güney Kürdistan'daki kurtarılmış bölgede, Celal Talabani'nin karargahı olan Yagsemer'de başlamıştır. Ve de bu görüşmelerin sonuçlanarak, Arapça bir bildiri ile Orta - Doğu'da duyurulması ise yine 1987'nin 11 ile 12'inci aylarına denk düşmektedir. Bu tarihler Halepçe katliamından öncedir. PKK temsilcisinin dile getirdiği üzere sözkonusu ittifakın Halepçe katliamıyla ilgili olarak gerçekleştirildiği ne kadar doğrudur?.. PKK temsilcisi bu iddiasında ısrarlı mıdır?.. Öte yandan ise, söz konusu ittifakta 'Celal Talabani bize şartlar ileri sürmedi' diyen PKK temsilcisi gibi, ilgili herkesin malumudur ki; Kürdistan Press'in Celal Talabani ile 1987 sonu ve 1988 başında yaptığı seri röportajlarda, Celal Talabani PKK'ya bu şartları ileri sürdüğünü ve ittifakın bu şartlar çerçevesinde gerçekleştirildiğini ifade etmiştir. PKK temsilcisi arkadaş bu argümanlar karşısında ne gibi bir açıklama getirmek durumundadır?..*

Kürdistan Press muhabirinin bu soruları üzerine ilk sözü alan platform sözcüsü şunları dedi: *FKBDK ile DP'un bir ilişki ve alakası yoktur. Üç örgüt FKBDK'ni devam ettirmektedirler. FKBDK kendisini aşan yeni bir pozisyon sürene değin de varlığını muhafaza edecektir. Yeni bir pozisyon doğar ise, kendi durumunu gözden geçirecektir. Platform metnindeki şartların olgunlaşmamışlığı ifadesi başka bağlamda ele alınmalıdır. İkinci soruya gelince; bizim, solun saği terimimiz DSP ve SHP'yi içermez.*

PKK temsilcisi ise, kendisine yöneltilen üç ve dördüncü soruları genel bir hamasi edebiyat içinde şöyle yanıtladı: *Herkesin bildiği gibi PKK'nin yürüttüğü ulusal kurtuluş mücadelesine karşı, Türk sömürgeciliği özel savaş uygulamaları yöntemiyle vahşice saldırıyor. Bunun yanında 12 Eylül'ün tüm devrimci muhalefet güçlerini susturma projesini hayata geçiriyor. Bu topyekun savaş ilanı ve uygulaması karşısında biz, rejime karşı çıkan tüm direnişçi güçlerle beraber olabilmek istiyor ve bu yolda ilkeli bir çaba sarfediyoruz. Diğer soruya gelince, biz diğer parçalarla dayanışma için, ittifaklar imzaladık. Örneğin Barzani daha sonra da Talabani ile. Amacımız Kürdistan'ın bütününe yönelen saldırıları boşa çıkartmak idi. Biz bu ittifakları imzalarken, ilkelimizden asla taviz vermedik.*

PKK temsilcisinin bu yanıtından sonra Kürdistan Press muhabiri tekrar söz alarak şunları dedi: *Öncelikle D.P sözcüsü arkadaşaya sorduklarımızı açıkça ve olabildiğince anlaşılabilir yanıtladığı için teşekkür etmeliyim. Ama PKK temsilcisi arkadaşın sorduğum sorunun yanıtını alamadım değilim. Bilmiyorum ben mi sorularımı anlamazca sordum, yoksa PKK temsilcisi arkadaş mı anlamadı ya da anlamazlıktan geldi?.. deyip üç ve dört nolu sorularını yeniledi de; tekrar sözü alan PKK temsilcisinden, sorularına daha önceliklere benzeyen yanıtsız sözcüklerden başkaca bir yanıt alamadı.*

Dah sonra Milliyet gazetesi muhabiri *kullanacağımızı ifade ettiğiniz bütün araçlar kavramı içine, silahlı mücadele de giriyor mu? diye sorunca; platform sözcüsünün yanıtı çok kısa oldu: Evet...'*

Bu soruya bağıntılı olarak L'Humanite muhabiri şu soruyu sordu: *silahlı mücadeleyi temel aldığımızı iddia ediyorsunuz. Bu bugün Türkiye'nin PKK'nin mücadele ettiği Kürdistan dışındaki kesimler de olası mı?.. Platform sözcüsü bu soruya evet yanıtını verdikten sonra silahlı mücadelenin gerekliliğini dile getirip, sözünü şöyle bağladı: Silahlı mücadele bir zorunluluktur. Bizi buna karşıymızdaki düşman zorunlu kılıyor.*

2000'e Doğru dergisi muhabiri platformun, Irak Kürdistanı'ndan Türkiye'ye gelen Kürt mültecilere karşı TC'nin tavrını nasıl değerlendirdiklerini sorması üzerine, platform sözcüsü; TC'nin ikiyüzlü ve pragmatist yaygaralarını mahkum ederek sözü edilen sorunun uluslararası resmi hukuk kurallarınca böyle değerlendirilmese de, Güney Kürdistanlı Kürtlerin Kürdistan'ın bir parçasından diğer parçasına geçmeleri olarak nitelendirdi.

Bir diğer yabancı ajans muhabiri ise, platformun işlerliğinin nasıl gerçekleştirildiğini sorduğunda; yapının kendi pratik işlerliği ve eşgüdümü için çeşitli organların örgütlenişi ve de bu cümleden olarak platformun kısa bir süreçte Türkiye'de legal bir yayın çıkartılacağı yanıtını aldı.

ANK • PARIS

DUYURU

□□□ Genel olarak 1988 yılı abonelerinin süreleri dolmuş bulunmaktadır. Bu Abonelerimize geçen hafta bir mektup göndererek durumu bildirmiştik. Ücretlerini yatırmayan abonelerimizin gazeteleri, gelecek sayıdan itibaren gönderilmeyecektir. Durumun anlayışla karşılanacağını umuyoruz.

Kurdistan Press

Dağlar da ağlar

4.

18 Eylül 1988'de sığınmacı Kürtlere türkçe öğretilceği ve bu amaçla 1500 kişilik öğretmen kadrosu oluşturacak, kırk öğretmenin uzmanlık eğitimine başlanıldığı öğrenildi. Yine 18 Eylül 1988'de Uluslar arası Kızıl Haç Örgütü'nden Francis Amar Türk geldi. Kamplarda incelemelere başladı. Bu arada Avrupa Topluluğu 600 bin dolar yardım yapabileceğini açıkladı. Ancak AT'nin daha sonra da ABD'nin yapabileceğini belirttiği yardımlar, TC, yetkililerinin yardım biçimi ve yapılmasına ilişkin beklentilerinin sağlıklılığı olmadığı savı ile yapılmadı. TC, yardımların ülke bütçesine katkı biçiminde olmasını istemiş, ABD ve AT ise yardımın kendi belirleyecekleri biçimde gerçekleşmesine karşılık yapılabilceğini belirtmişlerdi.

Aradan geçen günlerde Kürt sığınmacılar olayı, giderek güncelliğini ve önemini yitirirken, 17 Ekim 1988'de İran, Kürt sığınmacıların kendi ülkesine gönderilmesine tepki gösterdi. 20 Ekim 1988'de TC Dışişleri Bakanlığı, Kürtlerin 10 bin kadarının İran'a gönderildiğini ve Irak'a geri dönenlerin sayısının ise o tarihte 1471 kişi olduğunu açıkladı. Bu aşamada Kürt sığınmacılar arasında yapılan bir ankette, sığınmacılardan:

22 kişinin ABD'ye, 118 Avustralya'ya, 27 İsveç'e, 1716 Hollanda'ya, 229 Almanya'ya, 1 Norveç'e, 93 Kanada'ya, 42 İngiltere'ye, 5 Avusturya'ya, 1500 kişinin de Suriye'ye gitmek istediği ve Suriye'ye gitmek isteyen sığınmacı Kürt sayısında her geçen gün artış olduğu saptandı.

Ekim 1988 sonu itibarıyla, sığınmacı Kürtlerin sayısını 100 bin olarak belirten İran, sığınmacılar için hazırlıklı olmadığını belirterek Türkiye'nin Kürtleri İran'a göndermemesini istedi. Bu konuya ilişkin olarak Türkiye ve İran arasında arabuluculuk görevini üstlenmiş olan Uluslararası Kızıl Haç Örgütü, 5 Ekim 1988 günü arabuluculuktan çekildiğini açıklamıştı...

27 Ekim 1988 günü ise Yüksekova'daki Süstü Kampındaki Kürtler, Muş yakınlarındaki Afet Evleri olarak bilinen sosyal konutlara yerleştirildiler...

Süstü'ndekilerin bir kısmı daha önce İran'a gitmişlerdi. Uzun-sırt'akilerin bir bölümü de son günlerde İran'a gitmek istediklerini belirttiler. Hakkari'nin Yüksekova ilçesi yakınlarında kurulu bu iki kamp, Kürt sığınmacıların yerleştirildiği Mardin'deki Kızıltepe ve Silopi, Diyarbakır'daki Dicle kampları, içinde en zor yaşanan iki birimdi. Bu iki kamptaki doğa ve yaşam koşullarının olumsuz etkisi ile yaşamını yitiren çocuk sayısı yüzü aşmış olarak belirlendi.

TC yetkilileri tarafından yapılan resmi açıklamaya göre sığınmacı Kürtlerin sayısı 51 542 kişi idi. Oysa o günleri yaşayan görgü tanıkları ve gazetecilere göre bu rakamın 100 binin altında olmadığı bir gerçektir. Bu arada TC Dışişleri Bakanlığı 18 Ekim 1988'de yaptığı açıklamada 10 bine yakın Iraklı Kürt'ün kendiliklerinden İran'a gittiğini açıklamıştı. Oysa İran yetkilileri Türkiye üzerinden gelenlerle birlikte Kürt sığınmacı sayısının 100 bini aştığını ve yalnız 35 bin kişinin Türkiye üzerinden geçerek İran'a geldiğini belirtiyordu.

Bugün Türkiye Kürdistanı'nda çeşitli kamplarda barındırılan 47 bini aşkın Kürt sığınmacınının 25 bini çocuk ve yaşlar, 14'ün altında, 12 bini kadın, 10 bini ise yetişkin erkek. Nüfus yapısı böyle bir toplum için, yaşam koşullarının ne denli zorlu olacağı daha açık yansıyor. Eğitim, beslenme ve sağlık sorunlarının yanısıra, çocukların hiçbir giyecek ve korunacak eşyası yok. Bir pantolon, bir kazak ve bir lastik ayakkabı ile yaşıyorlar. Gece ve gündüz giysileri de aynı.

Her ailenin bir çadırları var. Ortalama her çadırda 7 kişi kalıyor. Bunların 4-5'i çocuk. Ve sürekli çocuk doğuyor. Kürt sığınmacıların gelişlerinden bu yana yeni doğan çocuk sayısı yaklaşık 500 kadardır. Kendi aralarında sürekli evlilikler gerçekleşiyor. Özellikle daha çocuk sayılabilecek yaşta gençler arasında gerçekleşen evlilikler dikkat çekici. Kamplarda doğum kontrolü uygulamaları tümüyle red edildi ve Kürt aileler, sürekli çocuk yapmaya gönüllü görünüyorlar. Amaçları ise çoğalmak. Ankara'nın, Tahran'ın, Bağdat'ın ve Şam'ın bitiremeyeceği kadar çocuk doğurmak, çoğalmak, bitmemek...

Bunca göçün ardından gelen sadece 4 bin peşmerge. Onlarda gruplar halinde tekrar Irak Kürdistanı'na, cepheye gidiyorlar.

Türkiye'de kalmak isteyenlerin önce uyum kurslarına alınıp türkçe öğretilceği, sonra da beceri kazandırma kurslarına katılarak bir iş sahibi olmalarının sağlanacağı belirtiliyor ama henüz kesin bir şey yok. Bu uyum programının resmi adı ise, "Oryantasyon"... Bölge halkı, programlanan gelişmeleri dikkatle ve titizlikle izliyorlar. Bu "Oryantasyon" programının asimilasyona dönüşüp, dönüşmeyeceği de tartışma konusu...

Kısaca da olsa bir kaç yazıyla bir yaraya parmak bastık. Yarayı şöyle bir kurcaladık. Ama tüm bunlar dünyanın umurunda bile değil. Dünya gene dönüyor. Ağlayan, kanayan Kürt dağları gene yarılara gebe. Patladı patlayacak kinli ve umutlu dağlar. Bahar kapıda. Ortadoğu binbir çelişkinin içinde çalkalanıp duruyor...

Ve Kürt sorununda sessiz, vurdumduymaz olan köhne dünya, bu sıralar Rüştü Salman'ın romanında çalkalanıp duruyor. Dünya Salman'ı, Salman'a ölüm fermanı veren İslam liderlerini tartışıyor.

İslam liderlerine göre, Salman Rüştü öldürülmeli, yok olmalıdır. "O İslam'a, Allah'ın Resulü'ne dil uzatmış, günaha girmiştir..." Ama hiç kimse çıkmıyorsa bu islam denizinin ortasında boğulmak üzere olan Kürt halkına sahip çıkıyor. Bugün Kürt halkı ne çekiyorsa, kendilerine islamım diyen ülkelerden çekiyor. Tanrı'nın verdiği, yarattığı Kürt dilini yasaklayan İslam liderlerinin, Rüştü konusundaki tutumları ne derece samimidir acaba?

Mahmut BAKSİ

Ankara Cezaevinde baskı ve direniş

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi 4. Koşu'nda bulunan siyasi tutuklu ve hükümlüler adına merhaba diyor, çalışmalarınızda başarılar diliyerek söze başlamak istiyorum.

Son dönemlerde gerek burjuva basınında gerekse Avrupa basınından "Ankara Merkez Kapalı Cezaevi"ndeki dayak olayı ile ilgili olarak yapılan yayınlardan haberdarsınız. Bu olayı yaşayan bir devrimci olarak olayın gelişimini anlatmayı borç bilirim.

1- 23.2.1989 tarihinde PKK Davasından yargılanan 10 siyasi tutukludan 9'u beraat etti. Aynı davadan yargılanan Mehmet Aslan 15 yıl ceza aldı. Ceza aldıktan sonra, devrimci kişiliğine yakışır şekilde mahkeme salonunda slogan attı. Bunu bahane bilen DAL mensupları ve jandarmalar mahkeme salonunda Mehmet Aslan'ı dövdüler. Bu olay "Adalet Mülkün Temelidir" yazısının yazıldığı duvarın önünde oturan sa-

yın(!) hakimlerin karşısında cereyan etti. Mehmet Aslan'ı 15 yıla mahkûm eden aynı adalet bu olaya sessiz kalıyor ve sadece seyretmekle yetiniyordu. Bu yetmiyormuş gibi DGM hüccesine konan M. Aslan orada yine jandarma ve DAL grubu mensuplarınca eli kelepçeli iken dövüldü.

Biz, Merkez Kapalı Cezaevi siyasi tutuklu ve hükümlüleri bu olaydaki jandarmanın rolünü ve tavrını protesto ettik. Bu protestomuzu sözlü olarak hem cezaevi müdürlüğüne ve hem de cezaevi savcılığına ilettik.

2- Bundan rahatsız olan idare ve jandarma yüzbaşısı, koşuhalarda 15 günde bir yapılan aramalarda jandarma erlerinin pervasızca eşyalarımızı dağıtması ve talan etmesini sağladılar. Bu durumu cezaevi savcısının görmesini istedik ve bu istek yerine getirilinceye kadar akşam sayımını içeride vereceğimizi yetkililere ilettik.

3- Jandarmanın yukarıda belirttiği-miz durumunu protesto ettik. Cezaevi müdürü bu olay üzerine savcıyı değil de daha önce cezaevine yerleştirilen ve hazır kıtada bekletilen mavi bereli jandarmaları üzerimize saldırttı. Sayılarını kesin olarak bilemediğimiz jandarma ve gardiyanlar joplarla üzerimize saldırdılar.

4- Daha önceden müdür, aramaların sadece gardiyanlar tarafından yapılacağı sözünü vermişti. Oysa son yapılan aramalarda verilen sözün aksine, arama çok sorumsuzca yapıldı ve eşyalarımız dağıtıldı.

5- Koşuhalarda jandarma - gardiyanın eşliğinde yediğimiz dayak, bizlerin zorla avluya çıkarmasıyla sonuçlandı. Avluda kişinin başına ona yakın jandarma ve gardiyan düşüyordu. Daha sonra jandarma ve gardiyanlar topluca bizlere dayak attılar.

6- Elleriindeki listelerde isimleri bulunan İmdat Halis, Cevdet Taştan ve Dr. Cüneyt Kafkas'ı megafonla çağırıp, bizden ayırdılar. "Kürtleri götürün! kürtleri götürün!" sesleri arasında bazı tutukluları götürdüler.

7- Koşuhalarda avlusuyla müşahade edilen ve hücre olan bölüm arasında 500-600 metrelik yol boyunca dizilen jandarma ve gardiyanlar İmdat Halis, Cevdet Taştan, Dr. Cüneyt Kafkas ve onlarla beraber 20 arkadaşımız dövülerek hücrelere konuldu.

8- Bu olay sonunda bir çok arkadaş-

mız ağır şekilde yaralandı. Ve cezaevi kliniği olan revire yatırıldı. Dr. Cüneyt Kafkas ise, 8 kaburgası kırık ve ayak bilekleri çatlak bir vaziyette hastaneye kaldırıldı. Geri kalanlar ise dövülerek tekrar 4. koşuhalına konuldu.

9- Biz de bu olayın sorumlusu olan cezaevi müdürü, jandarma yüzbaşısı ve cezaevi savcılığının olay karşısındaki tutumlarını protesto etmek amacıyla süresiz açlık grevini başlattık. Bunun ardından dışarıdan görevlendirilen bir savcıya suç duyurusunda bulunduk. Ve tüm arkadaşlarımız Adli Tıp'a götürülerek işkence izleri tesbit edildi ve rapor tutuldu.

10- Hücrelerde bulunan arkadaşlarımız bir hafta sonra koşuhalına geri getirildiler. Hastane ve revirdeki arkadaşlar da şu anda koşuhalimizde bulunuyorlar.

11- Şu anda 61 kişi süresiz açlık grevinde ve 9. günümüzü doldurmuş bulunuyoruz.

12- Bu olay, arama-sayım vb. şeyler bahane edilerek özünde siyasi kişiliklerimize karşı daha önceden tertiplenmiş insanlık dışı vahşice bir saldırdır. Bu olayı tüm insanlık önünde tekrardan kınıyoruz.

Saygılarımızla.

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi

4. Koşuhalına bir grup

TC'nin Kürdistan'daki cinayetleri üzerine

1984 yıllarının sonlarına doğru, PKK'nın Kuzey Batı Kürdistan'da başlattığı, silahlı çıkışlara paralel olarak, TC de PKK militanlarına karşı o günden günümüze kadar bir katliam savaşı sürdürüyor. Öyle ki, bu katliamlara maruz kalanların, öldürülenlerin sayısı bazen 20 kişiyi bulabilmektedir.

TC'nin bu gün Kürdistan'daki bir avuç işbirlikçi dışında hemen hemen her kesimi karşısına aldığı ve bu kesimlere karşı akıl almaz bir baskı uyguladığı herkesin bildiği gerçeklerdir.

Son olarak, Yeşilyurt köylülerine karşı işlenen insanlık suçu ve Balinan'da bir köy imamına işkence edilerek zorla içki içtirilmesi, 14-15 yaşındaki kızları zorla dans ettirmeleri, SHP'li işçi ve sendika başkanlarına karşı uygulanan baskılar, TC'nin Kürdistan'da uyguladığı zulmün somut ve kamuoyuna yansıyan örnekleridir.

TC'nin Kürdistan'da kitleye yönelik saldırılarının yanısıra, bölgede faaliyet gösteren PKK savaşçılarına karşı da, özel ve çok

yönlü bir saldırısı söz konusudur. PKK'nin bölgede fiziki bir güç olarak bulunması ve kendini kamuoyunda çeşitli biçimlerde tartıştıran olması, TC'nin PKK'ye karşı daha da saldırgan ve vahşice davranmasına yol açıyor.

TC'nin Kürdistan'da kitlelere yönelik genelle baskıları cılız da olsa, demokratik kamuoyunda bir tepkiye yol açabiliyor. Demokratik güçler, gerek yurtdışında gerekse yurtiçinde bu baskıların açığa çıkarılması ve kamuoyu önünde tecrit edilmesi yönünde yoğun faaliyet yürütebilmektedir. Bu çabalar sonucu kısmi de olsa bazı başarılar elde edebiliyorlar. Ama, TC'nin PKK savaşçılarına karşı uyguladığı ve her birisi başlı başına cinayet olan katliamlarına karşı, demokratik kamuoyu pek fazla tepki göstermiyor. TC'nin, savaşçılara karşı işlediği cinayetlerin üzerine cesaretle gitmiyor ve bu konuda üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmiyor.

PKK'nin sol ilerici ve Kürdistan ulusal

kurtuluş hareketine, kendi içindeki muhalefet odaklarına karşı acımasız olduğu, bu konuda yanlış bir çizgi izlediği bir gerçektir.

Yine, PKK'nin Kürdistan'da yaptığı bir çok eylemin kandilerine, halka ve Kürdistan'ın bağımsızlık mücadelesine ciddi zararlar verdiği kendileri tarafından da bilinen gerçeklerdir.

Ama demokrat kamuoyu, PKK'nin söz konusu olumsuzluklarından kalkarak, TC'nin militanlara karşı işlediği cinayetele- sessiz kalması kabul edilebilir bir tutum olamaz.

Devrimci demokrat ve ilerci güçler, TC'nin PKK savaşçılarına karşı izlediği cinayet çizgisini, PKK'nin Kürt, Türk ve kendi içindeki muhalefete karşı izlediği çizgiden bağımsız bir şekilde ele almalı ve TC'nin Kürdistan'da PKK savaşçılarına karşı izlediği "yakala ve yok et" politikasına karşı zaman geçirmeksizin güçlü bir propaganda başlatması zorunlu ve demokrat olmanın da koşuludur.

TC'nin PKK militanlarına karşı içinde bulunduğu tavır, yıllardır Kemalist ideolojinin yürüttüğü Kürdistan politikasından ayrı bir şey değildir. Devletin bu kanlı ve özünde ideolojik olan politikası kısa vadede sırf PKK'yi ilgilendiriyor görünüyorsa dahi, uzun vadede Kürdistan'ın özgürlük ve bağımsızlık mücadelesini ciddi ve olumsuz bir biçimde etkileyeceği muhakkaktır.

TC'nin cinayetlerinin en büyük amacı, hiç kuşkusuz iç ve dış kamuoyuna "Doğu ve Güney Doğu Anadolu'da sükunet ve istikrar var" mesajını vererek dış platformlarda rahatça hareket etme ve "Kürt sorunu diye bir sorunumuz yok" şeklindeki politikasına zemin hazırlamaktır.

İstanbul Tuzla'da polis tarafından işlenen cinayetten daha kanlısı, daha zalimcesi Kürdistan'da PKK savaşçılarına karşı işlendi ve işleniyor. Demokrat kamuoyu Tuzla'da işlenen cinayete karşı seyirci kalmadı. Yurt içinde ve yurtdışında olayın açığa çıkarılması yönünde önemli çabalar sarf etti ve başarılı olduğu da söylenebilir. Ama aynı kamuoyu Kürdistan'da gerek halka karşı gerekse PKK savaşçılarına karşı işlenen cinayetlerin üzerine pek fazla gitmiyor. Bu da TC'nin Kürdistan'da halka ve PKK militanlarına karşı izlediği katliam politikasını rahat uygulamasına fırsat vermektedir.

Sonuç olarak TC'nin Kürdistan'da ister halka karşı, ister PKK savaşçılarına karşı işlediği cinayetlerine karşı çıkmak ve bu cinayetleri kamuoyunda açığa çıkarmak ve mahkûm etmek, TC'nin zulümüne ve katliamlarına maruz kalan hersekle dayanışma içine girmek bir insanlık görevidir.

Bu insanlık görevi ihmal edilemez ve edilmemelidir.

Dersimli ALİ

B. Almanya • 3.3.1989

KURDISTAN PRESS
rojnama hefteyi | haftalık gazete

**Kurdi - Tirkî
Kürtçe - Türkçe**
Rojname Hefteyî • Haftalık Gazete
Hejmar - Sayı; 66 (12) • Hefte 12
23 Adar • Mart 1989

Berpîrsiyarê Giştî
Genel yayın yönetmeni
Orhan KOTAN, 08 - 29 50 56
Berpîrsiyarê Altgir
Yardımcı yönetmen
Çetin ÇEKO, 08 - 29 83 32
Adress; Box 7080, 17207 Sundbyberg
Büro; Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf; [46] 8-29 83 32
Telex; 131 42 ANK S
Telefax; 08-29 50 56
Bankgiro; 343-5559
Postgiro; 2 65 33-0

Çapxane • Baskı;
Tidnings Tryckarna på Åland AB

Nivîsarên ku tèn şandin li xwedîyan venagerin
 Gönderilen yazılar iade edilmez
 Redaksiyon dikare nivîsarên ku ji rûpelên xwendevanan û Serbest Kürsî re tèn şandin, li gor düzina rûpelan, kurtir bike.
 Serbest Kürsî ve Okuyucu Sayfası için gelen yazılar, özüne dokunulmadan sayfa düzenine göre redaksiyon tarafından kısaltılabilir
 Eger xwediyên nivîsarên kurdî tiştekî taybetî nebêjin, redaksiyon dikare, li gor standardên zimanê kurdî, guhertinên pewist çêke

KURDISTAN PRESS
rojnama hefteyi | haftalık gazete

**Kurdisk Turkisk
Veckotidning**
Nummer; 66 (12) • Vecka 12
23 Mars • Adar 1989

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Orhan KOTAN, 08-295056
Redaktion sekreterare
Çetin ÇEKO, 08-298332

Postadress; Box 7080, 17207 Sundbyberg
Besökadress; Örsvängen 6C, Hallonbergen
Tlf; [46] 8 - 29 83 32
Telex; 131 42 ANK S
Telefax; 08 - 29 50 56
Bankgiro; 343 - 5559
Postgiro; 2 65 33 - 0
Tryckeri; Tidnings Tryckarna på Åland AB

ISSN 0283 - 4898

ABONE

3 Mehî • 3 Aylık 6 Mehî • 6 Aylık Salek • Yıllık
48 SEK-24 DM 96 SEK-48 DM 208 SEK-104 DM

Tarih / Dîrok.....

NAV / PASNAV
İSİM / SOYİSİM .....

NAV NİŞAN
ADRES .....

WELAT / ÜLKE .....

Mûn dîkarin heqê aboneti li ser hesaba GILALA AB Postgiro 26533-0 Stockholm razinê û sûreteki jê ji Box 7080, 172 07 Sundbyberg-Sweden re bi qarta abone rêkin.

Abone ücretini GILALA AB PG; 26533-0 Stockholm kontosuna yatırarak, bir kopyasını Box 7080,172 07 Sundbyberg-Sweden adresine abone kartıyla birlikte postalayarak abone olunabilir.

İSVEÇ GÖÇMEN BAKANI HÜKÜMET ADINA KÜRT ÖRGÜTLERİ İLE GÖRÜŞTÜ

Hükümet, örgütlerle görüştü

□ Göçmen Bakanı Maj-Lis Löw'ün İsveç Hükümeti adına, Kürtlerin kendi ülkelerinde ve İsveç'teki sorunlarını görüşmek üzere yaptığı toplantıya, Irak Kürdistanı Cephesi, İran-Kürdistan Demokrat Partisi, Komela, Kürdistan Kurtuluş Hareketi (Tevger), Kürdistan Kurtuluş Partisi (Rızgari), Suriye Kürtleri İlerici Demokrat Partisi ve İsveç Kürt Dernekleri Federasyonu katıldı.

□ 14 Mart günü Göçmen Bakanlığı'nda yapılan ve Göçmen Bakanlığı Müsteşarı Bo Göransson, politik uzman Anita Fridén ile bakanlık sekreterlerinin katıldığı toplantı 4 saat sürdü.

□ Kürt örgüt temsilcileri bakana sundukları bir metinde ortak taleplerde bulunarak, "Kürt halkı kendi kaderini tayin etmeden Ortadoğu'da kalıcı bir barış ve istikrarın sağlanması mümkün değildir" dediler.

ANK • Stockholm

İsveç'in Kürt sorununa aktif yaklaşımı Göçmen Bakanı Maj-Lis Löw'ün Kürdistanlı politik örgüt temsilcileri ile yaptığı görüşmeyle daha da boyutlandı.

Kürtlerin İnsani Hakları için İsveç Komitesi'nin kuruluşunda görev almış olan Göçmen Bakanı Maj-Lis Löw, hükümetin göçmen politikası ve Kürtlerin İsveç ve Kendi ülkelerindeki sorunlarına bakışını anlatmak ve Kürt örgütlerinin de görüşünü almak için düzenlediği toplantıya şu örgütler çağrıldı: Irak Kürdistanı Cephesi, İran-Kürdistan Demokrat Partisi, Komela, Kürdistan Kurtuluş Hareketi (Tevger), Kürdistan Kurtuluş Partisi (Rızgari), Suriye Kürtleri İlerici Demokrat Partisi ve İsveç Kürt Dernekleri Federasyonu.

Toplantı 14 Mart günü Göçmen Bakanlığı'nda yapıldı. İsveç Hükümeti adına Maj-Lis Löw ve Bakanlık Müsteşarı Bo Göransson, Bakanlık Politik Uzmanı Anita Fridén ve Bakanlık Sekreterlerinin katıldığı toplantıda Irak Kürdistanı Cephesini 3, Tevger'i 3, diğer örgütleri ise birer kişi temsil etti.

Toplantıya katılan Kürt örgütleri İsveç hükümetine iletmek üzere Bakan Maj-Lis Löw'e ortak bir metin sunarak, metinde ileri sürülen taleplerle ilgili diğer hükümet üyeleri ile görüşme talebinde bulundular. Kürt örgütlerinin Bakan'a sundukları ortak metin şöyle:

- Kürt sorunu sadece insan hakları ve göçmen sorunu değil, politik metodlarla çözümlenecek siyasal bir sorundur.

- Kürt halkı kendi kaderini tayin etmeden Ortadoğu'da kalıcı bir barış ve istikrarın sağlanması mümkün değildir.

- İsveç'in, Parlamento Dışişleri Komisyonu'nun oybirliği ile aldığı karar doğrultusunda Kürt sorununu Birleşmiş Milletler, Kuzey Ülkeleri İşbirliği Örgütü ve diğer uluslararası kuruluşlara götürmesi.

- Takibat altında olan ve ülkesinden çıkmak zorunda kalmış olan Kürtler için mülteci kontenjanının yükseltilmesi.

- Kürdistan'daki çeşitli projelere yardım edilmesi ve yapılan yardımların yükseltilmesi.

Bakan ise yaptığı konuşmada genel olarak İsveç'in göçmen politikası üzerinde durarak, İsveç'in cömert bir göçmen politikasına sahip olduğunu, olanaklar ölçüsünde ihtiyacı olan herkesin ilticasının kabul edildiğini belirtti.

Kürt mültecilerinin durumunu genel olarak bildiğini belirten Bakan, bu görüşmede Kürt örgütlerinin de görüşlerini alarak, gelecekte Kürt göçmenleriyle ilgili yapılacak uygulamalarda daha olumlu kararlara varılabileceğini vurguladı.

Maj-Lis Löw ayrıca, İsveç'teki Kürtlerin durumunu iyileştirmek, sorunlarını çözmek ve Kürtler hakkında İsveç toplumunda olumlu bir intiba yaratmak için ellerinden gelen çalışmaları yapacaklarını belirterek, Türkiye ve İran'daki Kürt sığınmacıların sorunlarını İsveç'in tek başına çözemeyeceğini söyledi.

Bakan'dan sonra söz alan Müsteşar Bo Göransson; İsveç'in her yıl ayırdığı mülteci kontenjanından bu yıl Kürtlerin de yararlanacağını belirterek, Türkiye'deki Kürt sığınmacılara yardımcı olmak istediklerini, Kızıl Haç'ın yardımıyla yerinde yapılacak tesbitlerle belli sayıda göçmenin bu kontenjane dahil edileceğini söyledi. Müsteşar, BM'nin son toplantısında Kürtlerin durumunun ele alındığını, Kürt sığınmacılar için ayrılmış olan 60 milyon dolarlık yardımın sığınmacılara ulaştırılması konusunda Türkiye'nin kolaylık göstermeye söz verdiğini, ancak Kürtlerin bölgedeki durumlarının yerinde incelenmesine dair öneriyi red ettiğini belirtti.

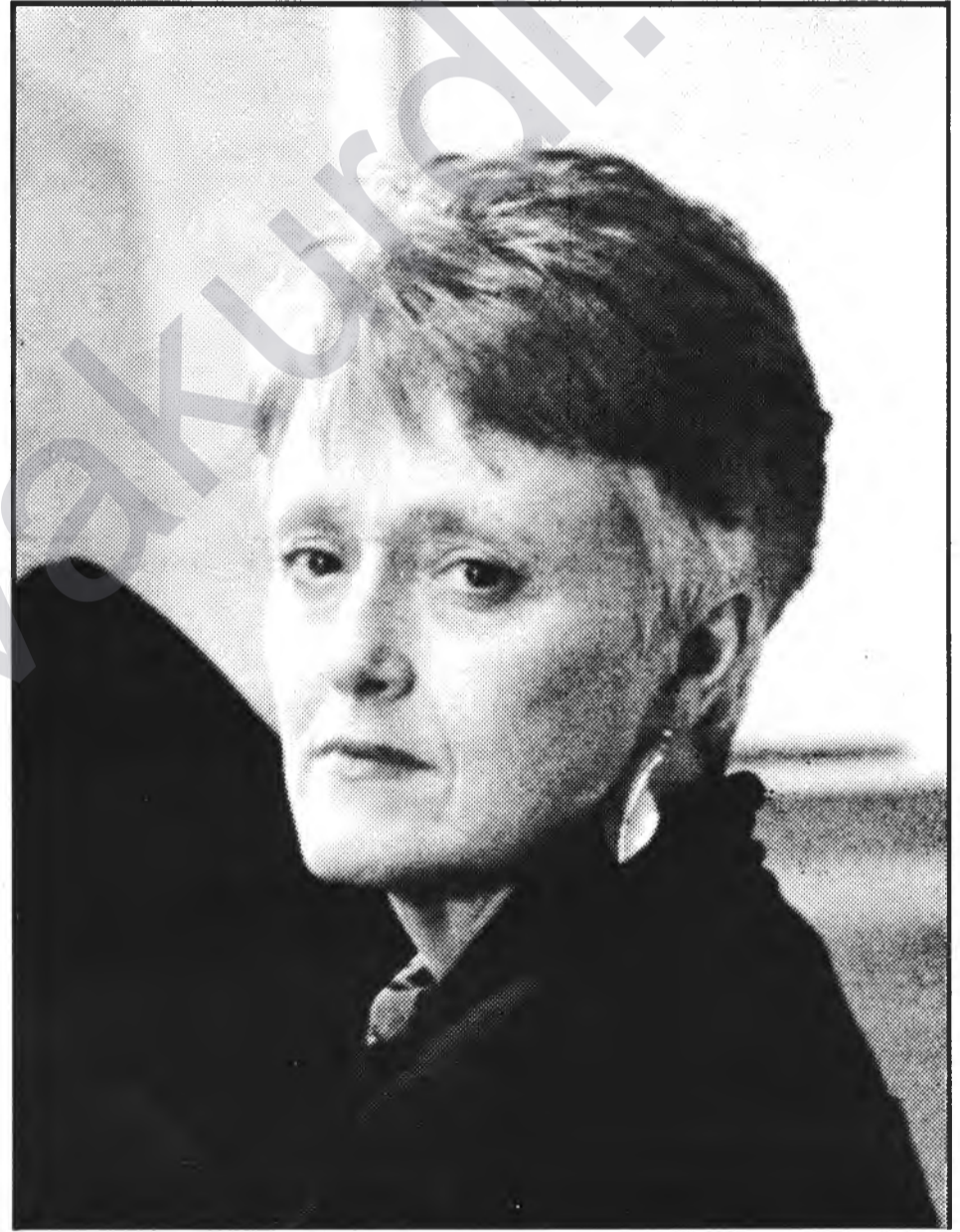
Bu konuşmalardan sonra, Bakan, Kürtlerin İsveç'te ve ülkedeki sorunlarının çözümü için neler yapılabileceğine dair Kürt örgütlerinin görüşlerini almak istediklerini, bunun uygulanacak çözümler için önemli olduğunu söyledi.

İsveç'te yaşayan Kürtlerin sorunları ile ilgili konuşan, İsveç Kürt Dernekleri Federasyonu temsilcisi, İsveç göçmen kamplarındaki sorunlara Kürt mültecilerin durumlarına, Kürt çocuklarının eğitimi ve kadınların sosyal sorunlarına dikkat çekerek, kültür ve dil çalışmalarıyla, kürtçe yayınlara ve İsveç'teki Kürt kuruluşlarına yardım edilmesi gerektiğini vurguladı. Federasyon sözcüsü ayrıca radyo ve televizyonda kürtçe yayın hakkının sağlanması ve üniversite bünyesinde bir Kürt Kültür Merkezi kurulması isteklerini ileri sürdü.

Kürdistan Kurtuluş Hareketi (Tevger) temsilcisi, bağımsız demokratik ve bağlantısız bir Kürdistan'ı amaçladıklarını, ancak uzun vadede gerçekleşecek olan bu hedefin yanında, acil olarak Kürt halkının içinde yaşadığı ağır baskı koşullarından önemli ölçüde kurtarılabilceğini, kısa vadede kimi demokratik hak ve özgürlüklere kavuşturulabileceğini belirtti. Temsilci, Türkiye'nin Kürdistan'ı aralarında paylaşan diğer devletlerden farkına değinerek, Türkiye'nin imzaladığı uluslararası antlaşmalar, NATO üyeliği ve AT'ye üyelik girişimi üzerinde durdu. Temsilci, ayrıca, İsveç hükümetinin BM düzeyinde ve diğer uluslararası antlaşmalar çerçevesinde doğrudan doğruya Türk hükümeti nezdinde girişimde bulunmasını istedi.

Komela temsilcisi, İran-İrak savaşında sağlanan ateş-kes'ten sonraki durumu değerlendirerek, İran rejminin komünistlere, devrimcilere ve Kürt halkına yönelik terörden bahsetti. İran-İrak arasında sağlanan ateş-kes'in barış anlamına gelmediğini belirten temsilci, İran rejminin Kürt halkına karşı bir savaş sürdürdüğünü, İran'ın devlet terörünün ülke sınırlarını aştığını vurguladı.

Kürdistan Kurtuluş Partisi (Rızgari) temsilcisi, bağımsız birleşik demokratik Kürdistan'ı amaçladıklarını ancak, Kürdis-

İsveç Göçmen Bakanı Maj-Lis Löw, Bakanlığa getirilmeden önce, Kürtlerin İnsani Hakları için İsveç Komitesi'nin kuruluş çalışmalarına katılmıştı.

tan'da farklı ideoloji ve stratejilere sahip partilerin bulunduğunu, bunların tümünün Kürt halkının kendi kaderini tayin etmesi noktasında birleştiklerini belirtti. Temsilci, Kürt hareketinin terörizmle mahkum edilme ve Kürt sorununun Kürdistan'ı işgal eden devletlerin bir iç sorunuymuş gibi gösterilme tehlikeleri ile karşı karşıya olduğunu vurgulayarak, Kürdistan için uluslararası bir konferansın toplanması gerektiğini belirtti.

Irak Kürdistanı Cephesi temsilcisi, Türkiye ve İran'daki Kürt sığınmacıların durumunu dile getirdi. Temsilci, sığınmacılara yapılacak yardımların gerçek hedefine ulaşması için İsveç'in Kürt hareketine yardımcı olması gerektiğini belirtti. Temsilci ayrıca İsveç'in Kürt sorununu uluslararası kuruluşlara götürmesi gerektiğini de vurgulayarak, İsveç'teki Kürtler için radyo ve televizyonda kürtçe yayın hakkının sağ-

lanmasını istedi. Temsilci, İsveç'e kabul edilecek mülteciler içinde yaralı, sakat ve hastalara öncelik tanınmasını ve eğitimi yararıda kalmış olan gençlerin durumunun göz önüne alınması gerektiğini vurguladı.

Suriye Kürtleri İlerici Demokrat Partisi temsilcisi, Suriye Kürtlerinin içinde bulunduğu duruma değinerek, Kürt mültecilerin Suriye'ye geri gönderilmemelerini, ayrıca Suriye ve Lübnan'dan gelen mültecilere kolaylık sağlanmasını istedi.

İran-Kürdistan Demokrat Partisi temsilcisi, İran'ın Kürt halkına yönelik terörden bahsederek, daha çok İsveç'teki Kürtlerin durumuna değinip, bu konuda detaylı önerilerde bulundu. Göçmenlerin iş ve eğitim sorunları üzerinde hassasiyetle duran temsilci, İsveç'in bu konudaki mevcut bazı uygulamalarında ciddi değişiklikler yapması gerektiğini vurguladı.